

OSNAŽIVANJE ŽENA

*Analiza primene rodno-odgovornog
budžetiranja na teritoriji kosovskih opština sa
većinski srpskim stanovništvom*

Nenad Maksimović
Marija Stanojević

2017

Supported by:

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

Ova publikacija urađena je uz podršku američkog naroda preko Agencije Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj ove knjige je odgovornost CPTa i ne odražava stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

2017

Sadržaj

Spisak skraćenica i pojmova	5
Uvod	6
Pravni okvir rodne ravnopravnosti na Kosovu	7
Rodno ravnopravno budžetiranje i njegova primena na Kosovu	10
Rodna ravnopravnost i rodno odgovorno budžetiranje u opštinama sa većinski srpskim stanovništvom na Kosovu	11
Metodologija istraživanja	12
Postupak	13
Rezultati istraživanja	13
Socio-demografske karakteristike uzorka	13
Opšta pitanja	16
Glavni tokovi ravnopravnosti polova u praksi	17
Zaključak	33
Preporuke	36
Poruka	37
Aneks: Instrumenti	38
Reference	46

Grafikoni

Grafikon 1: Uzrast ispitanika	12
Grafikon 2: Zastupljenost ispitanika prema polu	13
Grafikon 3: Zastupljenost ispitanika prema polu	13
Grafikon 4: Zastupljenost ispitanika prema rodnom status	14
Grafikon 5: Uopšteno govoreći, da li mislite da vasa opštinska vlast čini dovoljno kako bi osigurala rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou?	15
Grafikon 6: Da li ste čuli za “rodno-odgovorno budžetiranje”?	
Grafikon 7: U kojoj meri ste upoznati sa primerom rodno-odgovornog budžetiranja u praksi?	16
Grafikon 8: Smatrate li da se rodno-odgovorno budžetiranje primenjuje na nivou vaše opštine?	17
Grafikon 9: Da li se u vašoj opštini ikad govorilo o rodno-odgovornom budžetiranju kao o potencijalnom političkom cilju u budućnosti?	17
Grafikon 10: Da li vasa opština ima zvaničnu politiku za rodno odgovorno budžetiranje, odnosno da li su specifične stavke u budžetu za 2017.godinu rezervisane za pitanja ženske ravnopravnosti?	18
Grafikon 11: Da li vasa opština ima zaposlenu osobu koja je zadužena za pitanja rodne ravnopravnosti?	18
Grafikon 12: Da li vasa opština ima Odbor za rodnu ravnopravnost?	19
Grafikon 13: Mislite li da su neke konkretne politike rezultirale kroz saradnju sa NVO?	19
Grafikon 14: U kojoj meri verujete da je vasa opštinska vlast postavila kreiranje politike za sprovođenje rodneravnopravnosti na lokalnom nivou kao prioritet?	20
Grafikon 15: Da li vaša lokalna vlast ima bilo kakve programe usmerene na ekonomsko osnaživanje žena?	20
Grafikon 16: Koje vrste programa/usluga vasa opština nudi ženama u privatnom sektoru?	21
Grafikon 17: Da li vasa lokalne samouprava raspolaže bilo kojim od navedenih podataka?	22
Grafikon 18: Kakav stav delite povodom kapaciteta vase opštine da formuliše politike koje podstiču rodnu ravnopravnost?	22
Grafikon 19: Kada razmišljate o napretku i poboljšanjima koja se mogu napraviti, u kojim oblastima biste želeli da vidite značajnije napore po pitanju rodne ravnopravnosti?	23
Grafikon 20: Da li postoji proces izvornog izdvajanja u opštinskom budžetu u ispunjavanju potencijalno različitih potreba i prioriteta grupe korisnika (žena i muškaraca)?	25
Grafikon 21: Da li na nivou opštine postoji odbor (focal point) za rodnu ravnopravnost?	26

Grafikon 22: Prema vašem mišljenju, koliko je efikasna implementacija politika i budžeta u postizanju opštih rodni ciljeva (npr. ravnopravnost) u datoj opštini?	27
Grafikon 23: Da li se na nivou opštine radi rodna analiza budžeta? *(skup aktivnosti) da bi se odredio diferencijalni uticaj budžeta na žene i na muškarce?	28
Grafikon 24: Da li se radi restrukturiranje budžeta na osnovu rodne analize?	28
Grafikon 25: Da li su i na koji način uključene (ne)formalne grupe žena u fazi planiranja, programiranja i/ili izvršavanja opštinskog budžeta?	29
Grafikon 26: Prema vašem mišljenju, da li rodna (ne) jednakost može uticati na postizanje opštih ciljeva kao što su privredni rast, veća efikasnost i kvalitet javnih usluga?	30
Grafikon 27: Kako ocenjujete kapacitet opštine da primeni strategiju rodno odgovornog budžetiranja?	30

Spisak skraćenica i pojmova

CEDAW - Convention on Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena

MALS - Ministarstvo administracije lokalne samouprave

Opšte mere - su mere normativne prirode raznih oblasti, kojima se postiže, brani jednakost polova i sprečava diskriminacija polova putem zakona koji regulišu posebne oblasti ponašanja u određenim okolnostima ili pravi pristup da se obezbedi ravnopravan tretman polova.

ORB - Opšte rodno budžetiranje

Pol - podrazumeva biološke i fiziološke karakteristike koje definišu muškarca i ženu.

Posebne mere - su privremene mere čiji je cilj garancija jednakih prava i promocija ravnopravnosti rodova u specifičnim oblastima društvenog života.

Rod - su društveno konstruisane uloge dodeljene ženama i muškarcima, stečen identitet koji je naučen, promenjen tokom vremena koji se u velikoj meri razlikuje unutar i između kultura.

Rodni identitet – ova zaštićena karakteristika pokriva identitet vezan za rod, izgled ili druge karakteristike osobe vezane za rod (bilo putem medicinske intervencije ili ne) sa ili bez obzira na pol osobe na rođenju.

ROB - Rodno odgovorno budžetiranje

Rodno budžetiranje - je implementacija rodne integracije u budžetskom procesu. To znači budžetska procena u pogledu pola, u slučajevima kada je rodno pitanje uzeto u obzir na svim nivoima budžetskog procesa, prihoda i troškova sa ciljem promovisanja jednakosti žena i muškaraca.

SRP - Službenik za rodna pitanja

SOB – Srednjeročni okvir budžeta

ZRP – Zakon o ravnopravnosti polova

Uvod

Načelo rodne ravnopravnosti i nediskriminacije predstavlja jedno od univerzalnih ljudskih prava. Prema Evropskoj povelji o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou, rodna ravnopravnost pretpostavlja da u jednom društvu, zajednici ili organizaciji postoje jednake mogućnosti za žene, muškarce i osobe drugačijih rodni identiteta da doprinesu kulturnom, političkom, ekonomskom i socijalnom napretku, kao i da imaju jednake mogućnosti da uživaju sve koristi i dobrobiti od napretka jedne zajednice.

U kontekstu eventualne Evropske integracije Kosova, unapređenje ravnopravnosti polova je posebno važno. Kosovo ima Zakon o Ravnopravnosti polova (ZRP) i Kosovski program o ravnopravnosti polova (KPRP), kao i set zakona i podzakonskih akata usmerenih prema unapređenju ravnopravnosti polova.

S obzirom na relativno kratko postojanje institucija na Kosovu, vlada je uspela da uspostavi brojne zakone, politike i podzakonske akte usmerene prema rešavanju postojećih rodni nejednakosti, oslanjajući se u velikoj meri na najbolju praksu zakonodavstva Evropske Unije. Vlada je takođe postavila nekoliko mehanizama za sprovođenje ovih zakona i politika na opštinskim i nacionalnim nivoima. Dok su vladine namere za unapređenje ravnopravnosti polova prilično sveobuhvatne u pisanoj formi, primena ostaje izazov.

Istraživanjem koje se nalazi pred vama obuhvaćeno je ukupno deset (10) opština sa većinski srpskim stanovništvom na Kosovu. Ove opštine su odabrane imajući u vidu informacije koje upućuju na, u nekim slučajevima, značajno zaostajanje u sprovođenju određenih zakonskih elemenata. Kada je u pitanju rodno odgovorno budžetiranje opština sa većinski srpskim stanovništvom, primetan je mali broj, ili čak izostajanje, koraka u pravcu primene, uprkos zakonskim odredbama definisanim Zakonom o rodnoj ravnopravnosti.

Prema kosovskom Zakonu o rodnoj ravnopravnosti, lokalne i nacionalne administracije treba da uzmu u obzir urođnjavanje javnih politika (eng. gender mainstreaming) pri razvoju politika, donošenju i sprovođenju zakonodavstva, kao i u procesu budžetiranja, kako na opštinskom, tako i na nacionalnom nivou.¹ Ministarstvo finansija je izdalo budžetski okvir za rodno odgovorno budžetiranje sa aneksom² za sve opštine (uključujući i opštine sa većinski srpskim stanovništvom). Navedeno, međutim, ne ukazuje nužno na implementaciju ili usvajanje ROB-a kao održive politike na lokalnom nivou.

Uprkos delovanju Službenika za rodnu ravnopravnost u okviru struktura lokalne samouprave, u čijoj je nadležnosti bavljenje pitanjima iz domena rodne ravnopravnosti, urođnjavanje politika nije nužno usvojeno kao službena, ili donekle zvanična, strategija pri kreiranju politika na lokalnom nivou. Sa izuzetkom opštine Zvečan i Severna Mitrovica, sve opštine sa većinski srpskim stanovništvom na Kosovu, imaju službenike za rodnu ravnopravnost koji prate srodna

¹ Zakon o rodnoj ravnopravnosti R. Kosova, Law No. 05/L -020, 28. maj. 2015.

² Budžetski cirkular 2016/01, Ministarstvo Finansija R. Kosovo, 15. maj.2015.

pitanja na opštinskom nivou. U skladu sa navedenim, mera u kojoj se RO politika primenjuje, varira od lokaliteta do lokaliteta.

Cilj ovog istraživanja je da ukaže na trenutno stanje u domenu primene rodno odgovornog budžetiranja na lokalnom nivou kosovskih opština obuhvaćenih istraživanjem, kao i da ponudi smernice za uspostavljanje održivog modela u skladu sa postojećim pravnim okvirima.

Pravni okvir rodne ravnopravnosti na Kosovu

(Postojeći zakoni, politike i sekundarno zakonodavstvo)

U kontekstu eventualnog Evropskog integrisanja Kosova, unapređenje ravnopravnosti polova je posebno važno. Sprovođenje Zakona o ravnopravnosti polova je pomenuto u okviru Kosovskog akcionog plana za evropsko partnerstvo³ (prioritet 116). Prioritet 39. se odnosi na „promovisanje prava žena na Kosovu“, uključujući razne akcije usmerene ka ravnopravnosti polova.

Ustav Republike Kosovo⁴ posebno se odnosi na ravnopravnost polova i uključuje Konvenciju za eliminisanje svih oblika diskriminacije nad ženama (CEDAW).⁵ Kosovo ima Zakon o ravnopravnosti polova (ZRP)⁶, objavljen 2004. pod prethodnom upravom privremene misije UN na Kosovu (UNMIK). Godine 2012., ZRP je prošao pregled od strane raznih aktera pod vođstvom Pravne kancelarije u uredu Premijera. Agencije UN, Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), i Evropska delegacija su pregledali zakon i dali komentare. Zakon o ravnopravnosti polova zabranjuje sve direktne i indirektne oblike rodne diskriminacije, a Izborni zakon zahteva kvotu od 30% za učešće žena i muškaraca na nacionalnom i opštinskom nivou.

INSTITUCIONALNI MEHANIZMI ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA

- Kancelarija za Dobro upravljanje pri Kabinetu Premijera;
- Jedinice za ljudska prava pri svakom ministarstvu;
- Agencija za ravnopravnost polova;
- Komisija za ljudska prava, jednake mogućosti, pitanja pola i nestalih pri Skupštini Kosova;
- Službenici za ravnopravnost polova pri svakom ministarstvu;
- Međuministarski savet za rodnu ravnopravnost
- Jedinice za ravnopravnost polova u okviru Zavoda za statistiku Kosova;
- Službenik za ravnopravnost polova pri svim opštinama Kosova

Pod rukovodstvom Agencije za ravnopravnost polova (ARP) uz podršku UN WOMEN i u saradnji sa drugim akterima kao što su UNDP, kancelarija EU i ženske organizacije, vlada radi

³ Kosovski akcioni plani za evropsko partnerstvo -prioritet 116, 20.jul.2017

⁴ Ustav R. Kosovo, 18.jul.2017

⁵ Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, 20.jul.2017

⁶ Zakon o rodnoj ravnopravnosti R.Kosova, Zakon Br.2004/2, 2004.

na izradi plana sprovođenja Strategije rezolucije Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija 1325 (RSBUN) o ženama, miru i bezbednosti.

Vezano za ZRP, prvi akcioni plan Kosova za postizanje ravnopravnosti polova pokrivaio je period od 2003 do 2007. Drugi kosovski program za ravnopravnost polova (KPRP) pokrivaio je period od 2008-2013. Dokument je usvojen od strane Skupštine Kosova dana 27.maja 2010. Dodatno sekundarno zakonodavstvo je usvojeno na ministarskom i ponekad na opštinskom nivou. Na primer, Ministarstvo administracije lokalne samouprave (MALS), izdalo je administrativno uputstvo 2005.- 2008. za sprovođenje Zakona o ravnopravnosti polova. Ovim dokumentom je obuhvaćeno administrativno uputstvo za stvaranje Jedinice za ljudska prava (JLJP) u opštinama i opis poslova za Službenike za rodna pitanja (iako ponekad ujedno služe i kao koordinatori JLJP).

JLJP takođe štiti i prava zajednica koje svakodnevno rade na stvaranju povoljnog ambijenta, mogućnosti i jednakog pristupa, sa ciljem da se zadaci i odgovornosti na ministarskom nivou odvijaju bez razlika u pogledu pola, jezika, etničke ili verske pripadnosti. Neke opštine kao što su Prizren i Dragaš su usvojile svoj opštinski program za ravnopravnost polova (pogledati profil rodne ravnopravnosti Kosova, UNDP 2014).

Kancelarija za dobro upravljanje, ljudska prava, jednake mogućnosti i rodna pitanja (KDU)⁷ - Do 2004., Kancelarija za dobro upravljanje, ljudska prava, jednake mogućnosti i borbu protiv diskriminacije, pri Kancelariji premijera, odigrala je vodeću ulogu u naporima da se i dalje unapredi ravnopravnost polova, u okviru svog šireg mandata da osigura ljudska prava i da se bori protiv diskriminacije. Od osnivanja ARP⁸, KDU nije imala poseban mandat za unapređenje ravnopravnosti polova, iako termin „rodna pitanja“ ostaje deo naziva Kancelarije. Isprva, odnosi između ARP i KDU bili su siromašni, delom i zbog inicijalnog nedostatka jasnoće u vezi njihovih nadležnosti. Međutim, predstavnici ARP navode da su se odnosi poboljšali, te je prisutna koordinacija delovanja u skladu sa zakonski definisanim okvirom.

KDU ima sedam službenika koji se bave ljudskim pravima, pravima deteta, jednakim mogućnostima, dobrim upravljanjem, osobama sa invaliditetom i respektivno, manjina. Direktor vodi diviziju, takođe služi kao vladin koordinator za ljudska prava.

Kao takav, on koordiniše vladine izveštaje međunarodnim organima, uključujući CEDAW. Direktor takođe nadgleda 40 Jedinica za ljudska prava (JLJP) na centralnom nivou i 75 JLJP u opštinama.

Agencija za ravnopravnost polova (ARP) je osnovana u okviru Kancelarije premijera 2006. Godine kao odgovor na zalaganje aktivistkinja za ženska prava i nekih od međunarodnih aktera. Kao najvišeg organ odlučivanja u okviru Kancelarije premijera, ARP može utiče na urođnjavanje javnih politika preko resornih ministarstava (što ne bi bilo moguće u slučaju da

⁷ Kancelarija za dobro upravljanje, ljudska prava, jednake mogućnosti i borbu protiv diskriminacije, Jun.2017.

⁸ Agencija za ravnopravnost polova (ARP) u vladi Kosova, Jul.2017.

je ARP organizovana kao ministarstvo ili agencija van Kancelarije). ARP ima višestruke odgovornosti za unapređivanje rodne ravnopravnosti, u skladu sa ZRP i KPRP.

ARP ima četiri odeljenja: izveštavanje i monitoring, saradnja, zakonodavstvo i uprava, i budžetiranje.

Ministarski službenici za rodna pitanja (SRP) i opštinski službenici za ravnopravnost polova (OSRP) - ARP nadgleda rad Službenika za rodna pitanja u svakom ministarstvu i OSRP u svakoj opštini. Ova lica su odgovorna za praćenje urođnjavanja javnih politika u okviru njihovih ministarstava i opština, kao i za praćenje i izveštavanje o sprovođenju ZRP i srodnih politika.

Međuministarski savet za ravnopravnost - Međuministarski savet za rodnu ravnopravnost je osnovan 2006. godine. Ovaj savet, kojim predsedava izvršni direktor ARP, čine službenici za rodnu ravnopravnost koji predstavljaju sva ministarstva. Savet se sastaje jednom mesečno. Savet je učestvovao u izradi Programa za rodnu ravnopravnost Kosova, prati njegovu primenu i daje preporuke o predlozima zakona koji utiču na rodnu ravnopravnost. Službenici za rodnu ravnopravnost takođe su članovi Jedinica za ljudska prava (JLJP).

Institucija ombudsmana⁹ - Institucija ombudsmana je osnovana po prvi put 2000. godine. IO predstavlja pravni mehanizam za zaštitu, praćenje i unapređenje osnovnih prava i sloboda fizičkih i pravnih lica od nezakonitih i nepravilnih činjenja ili nečinjenja javnih vlasti, institucija i lica ili drugih organa koji vrše vlast.

Institucija se bavi zloupotrebama ljudskih prava uopšte, i ima sektor koji se bavi isključivo pitanjima ravnopravnosti polova od 2005. (na osnovu ZRP, član 6).

Komisija za ljudska prava, ravnopravnost polova, nestala lica i peticije¹⁰

Komisija za ljudska prava, ravnopravnost polova, nestala lica i peticije prati sprovođenje ZRP.

Ženski unakrsni upravni odbor - Odbor obuhvata 40 žena poslanica iz različitih političkih partija i etničkih grupa. Osnovan 2005., uključuje strateški plan usmeren prema cilju „učiniti žene ravnopravnim partnerom u društvu.“ Odbor dobijao finansijsku podršku od NDI, UNDP, OEBS, UN Women, KtK, Norveške ambasade, Žene Azije i USAID.

Osim spomenutih mehanizama, na nivou lokalne samouprave funkcionišu i neformalne grupe žena koju čine žene zaposlene u opštinskoj administraciji, predstavnici nevladinog sektora i poslovnih subjekata.

Iz pregleda zakonskog okvira, uočljivo je da nekoliko pravnih i institucionalnih mehanizama nastoji osigurati rodnu ravnopravnost širom Kosova. Konvencija UN-a o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i Evropska konvencija o ljudskim pravima (ECHR) uključeni su u kosovski Ustav i prethode nacionalnom zakonodavstvu. Zakon br. 2004/2 o rodnoj ravnopravnosti (ZRP) zabranjuje sve direktne i indirektne oblike rodne diskriminacije. Pored

⁹ Institucija Ombudsman, Jun.2017.

¹⁰ Komisija o ljudskim pravima, polnu ravnopravnost, nestala lica i peticije, Jun.2017.

toga, Zakon Br.2004 / 3 o borbi protiv diskriminacije zabranjuje sve oblike diskriminacije, uključujući rodno zasnovanu diskriminaciju. Srodna podzakonska akta takođe su usvojena na ministarskom, a ponekad i na opštinskom nivou. Primer Ministarstva administracije lokalne samouprave (MALS) je izdalo Administrativno uputstvo Br. 04/2007 za Jedinice za ljudska prava pri Vladi Kosova, kao i neke od opština, uključujući Prizren i Dragaš, koje su usvojile sopstvene opštinske programe za rodnu ravnopravnost, upućuju na zaključak da iako rodno jednake mogućnosti i jednaka prava garantuje zakon, u stvarnosti se realizuju isključivo na formalnom nivou.

Rodno ravnopravno budžetiranje i njegova primena na Kosovu

Rodno odgovorno budžetiranje (ROB) je primena rodne analize na javne budžete, odnosno sagledavanje efekata alokacije budžetskih sredstava na živote žena i muškaraca u lokalnoj zajednici. Ne radi se o posebnim budžetima za žene i muškarce, već o tome da li postojeća preraspodela sredstava odgovara na potrebe žena i muškaraca u jednoj zajednici.

Rodno odgovorno budžetiranje je i strateški pristup kojim se, pomoću alokacije sredstava za sprovođenje politika, mera i programa, može unaprediti rodna ravnopravnost i podstaći višestruki potencijali žena i muškaraca u korist razvoja i poboljšanja kvaliteta svakodnevnog života.

Rodno odgovorno budžetiranje omogućava odgovor na pitanje da li žene i muškarci u jednoj lokalnoj zajednici imaju jednak pristup resursima, da li jednako učestvuju u odlučivanju i da li imaju jednake koristi od upotrebe resursa.¹¹

Prema podacima pionirske nezavisne medijske organizacije Kosovo¹², muškarci i dalje dominiraju pozicijama na kojima se donose odluke, kako u Vladi, tako i u opštinama. Izveštaji pokazuju da su žene držale samo 5,2 odsto leaderskih položaja u Vladi 2015., dok su žene u Skupštini Kosova držale 19 od 52 visokih leaderskih pozicija. Zakoni o rodnoj ravnopravnosti usvojeni su iste godine kako bi se dosegla “minimalna zastupljenost od pedeset odsto (50%) za svaki pol, uključujući upravljačka tela i tela koja donose odluke”. Međutim, birački spiskovi triju glavnih političkih grupacija na ovogodišnjim izborima obuhvataju maksimum 33 žene od ukupno 110 kandidata za poslanike.

U međuvremenu, ekonomska neravnopravnost dovodi do dalje marginalizacije žena na Kosovu. Više od 75 odsto žena se vodi kao ekonomski ‘pasivno’, što znači da čak i ne traže posao. Učešće žena na tržištu rada se procenjuje kao najniže u Evropi; ukupno, samo 15 odsto žena na Kosovu je zaposleno.

¹¹ Aleksandra Vladislavljević, Praktičan alat za rodno odgovorno budžetiranju tri koraka, Mart 2011.

¹² Velika izborna pitanja – Rodna ravnopravnost, Maj. 2017.

Rodna ravnopravnost i rodno odgovorno budžetiranje u opštinama sa većinski srpskim stanovništvom na Kosovu

Kao što je ranije pomenuto, osam (8) od deset (10) opština na Kosovu sa većinski srpskim stanovništvom ima službenike za rodnu ravnopravnost zadužene za bavljenje pitanjima koja se odnose na rodnu ravnopravnost i urođnjavanje javnih politika, uključujući i izradu lokalnih budžeta, što je u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti. "Cirkularni" (okvirni) budžet za 2014. godinu koji je izdat opštinama bio je prvi koji je "ohrabrio" gradonačelnike i lokalne skupštine da uzmu u obzir relevantna pitanja vezana za rodno odgovorno budžetiranje prilikom prijema sredstava od centralne vlade.¹³

Najnoviji budžetski okvir koji je usvojen 15. maja 2017. je eksplicitniji u davanju instrukcija opštinskoj administraciji u pravcu sprovođenja rodno odgovorne politike u svojim opštinskim procedurama¹⁴. Član 7. okvirnog budžeta glasi:

U skladu sa Zakonom br. 05 / L-020 (2015) o ravnopravnosti polova, sve kosovske institucije su odgovorne za "uključivanje rodnog budžetiranja u sve oblasti, kao neophodnog sredstva kojim se osigurava praćenje principa rodne ravnopravnosti pri prikupljanju, distribuciji i alokaciji resursa" (član 5.1.5.). Iz tog razloga, budžetirane organizacije moraju ostvariti efekte javne potrošnje vidljivim u pogledu rodne ravnopravnosti u godišnjem budžetu za 2018. Time će se doprineti poboljšanju efikasnosti i transparentnosti upravljanja javnim finansijama. Prilikom izrade okvirnog internog budžeta, kao osnovnog dokumenta za planiranje opštinskog budžeta za period 2018-2020., ove smernice bi trebalo da budu razmotrene. Budžetske organizacije su slobodne da konsultuju odgovorne analitičare pri odjeljenju za budžet Ministarstva finansija (MF), u slučaju da imaju dodatna pitanja.

Prema okvirnom budžetu, opštine imaju rok do 30. septembra 2017. godine da popune i podnesu Ministarstvu "tabele" za rodno odgovorno budžetiranje, u kojima potrebno da se eksplicitno naznači i navede raspodela po osnovu polova (uključujući i plate) zaposlenih u opštinskim organima.

¹³ Zakon o rodnoj ravnopravnosti, zakon broj 05/L -02028.Maj.2015

¹⁴ Vlada Kosova, 15.Maj.2017.

Metodologija istraživanja

Metodologija istraživanja uključuje kvalitativnu empirijsku studiju i delom obuhvata kvalitativnu analizu dostupne literature o pitanjima rodne ravnopravnosti, postojećih međunarodnih dokumenata, nacionalnog zakonodavstva i strateških dokumenata, kao i odabranih naučnih radova, istraživačkih izveštaja i izveštaja nezavisnih državnih tela.

Drugi deo istraživanja je sproveden korišćenjem instrumenata o proceni informisanosti i primene zakonske regulative rodno odgovornog budžetiranja, od strane nosilaca lokalnih vlasti, kao i od strane korisnika prava.

Struktura uzorka

Metodu izbora ispitanika iz populacije lokalnih opština činio je kontrolisani slučajni stratifikovani uzorak. Uzorkom je obuhvaćeno ukupno 500 ispitanika sa teritorija opština Severna Mitrovica, Leposavić, Zvečan, Zubin Potok, Gračanica, Ranilug, Novo Brdo, Klokot, Parteš i Štrpce.

Predstavnici opštinskih vlasti i relevantni akteri su uzorkovani neprobabilistički, što je podrazumevalo terenski istraživački rad, kroz realizaciju dubinskih i ekspertskih intervjua.

Prvu fazu u terenskom istraživačkom radu predstavljao je odabir sagovornika, odnosno informanata. Cilj je bio definisati sve društvene grupe za koje je sprovođenje ovog istraživanja od interesa. Identifikovane su sledeće grupe:

- Javni službenici na pozicijama od značaja za oblasti istraživanja;
- Opštinski zvaničnici i njihovi savetnici;
- Predstavnici javnih službi;
- Predstavnici nevladinih organizacija;

Na osnovu preporuka i predloga sagovornika tokom intervjua, primenjena, takozvana, „snowballing“ tehnika širenja uzorka. U intervjuisanju sagovornika korišćena je tehnika dubinskog intervjua, što znači da su razgovori vođeni na osnovu okvirnog upitnika, s ciljem da se sagovornicima omogući da slobodno iznose stavove, mišljenje i uverenja. Zbog obilja podataka koji se mogu dobiti, kao i vremenskih ograničenja, ovaj pristup intervjuisanja nekada otežava analizu podataka i dovođenje u relaciju sa mogućim rešenjima. Sa druge strane, ovaj „otvoreni“ ili slabo strukturiran pristup omogućuje sistematičniji pregled i uvid u saznavni proces ispitanika. Takođe, ovaj metod je izabran za upotrebu sa namerom da se razumeme način na koji ispitanici formiraju mišljenja, utiču na donošenje odluka, reaguju na njih i konceptualizuju sopstveno učešće u životu zajednice, što je od ključnog značaja za razvoj praktičnih politika, naročito u mešovitim sredinama. Obavljeni su dubinski intervjui sa svim službenicima za ravnopravnost polova u ciljanim opštinama na Kosovu.

Instrumenti

Podaci su prikupljeni korišćenjem upitnika za procenu informisanosti i primene zakonskog okvira rodno odgovornog budžetiranja na nivou opština obuhvaćenih uzorkom.

Postupak

Postupak prikupljanja podataka od ispitanika je sproveden tokom meseca jula 2017. godine. Ispitanici su bili obavešteni o svrsi i načinu sprovođenja istraživanja lično, putem mejla i društvenih mreža prigodnim obaveštenjem. Postupak prikupljanja podataka je podrazumevao terensko istraživanje, koje je uključivalo intervjue i korišćenje baterija testova za popunjavanje u štampanoj formi.

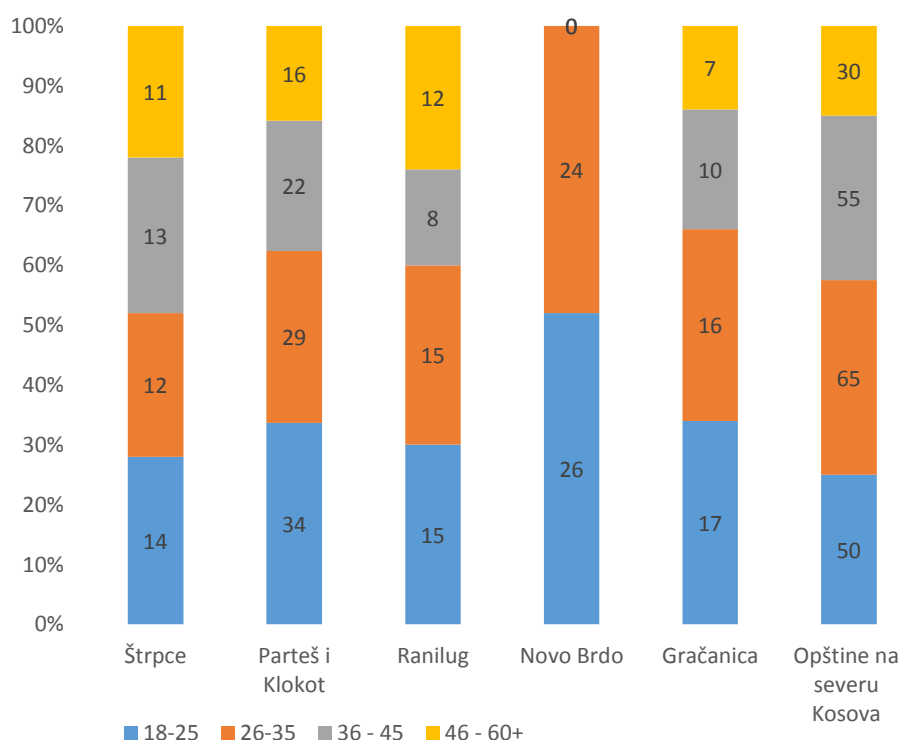
Rezultati istraživanja

Socio-demografske karakteristike uzorka

Uzorak je sačinjavalo 500 (pet stotina ispitanika) sa teritorije opština: Štrpce, Parteš i Klokot, Ranilug, Novo Brdo, Gračanica, Severna Mitrovica, Leposavić, Zvečan, Zubin Potok.

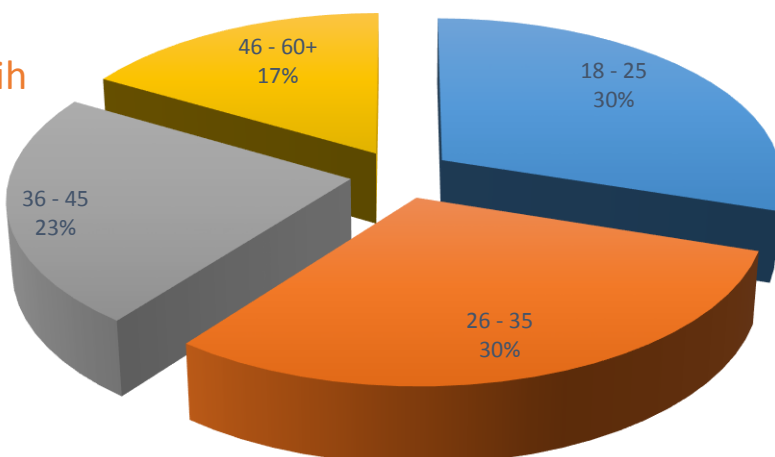
Uzorak je izabran poštujući princip eksterne valjanosti rezultata tj. stepen istinitosti i primenljivosti rezultata i zaključaka istraživanja na druge osobe, ali na drugim mestima i u drugim vremenima.

Grafikon1:
Uzrast ispitanika

Grafikon2:

Zbirni prikaz starosnih grupa ispitanika

Uzorkom je obuhvaćeno 30 procenata ispitanika starosti od 18 do 25 godina, 30 procenata ispitanika starosti 26 do 35 godina, 23 procenata ispitanika starosti 36 do 45 godina i 17 procenata ispitanika starosti 46 do 60 godina, i starijih.

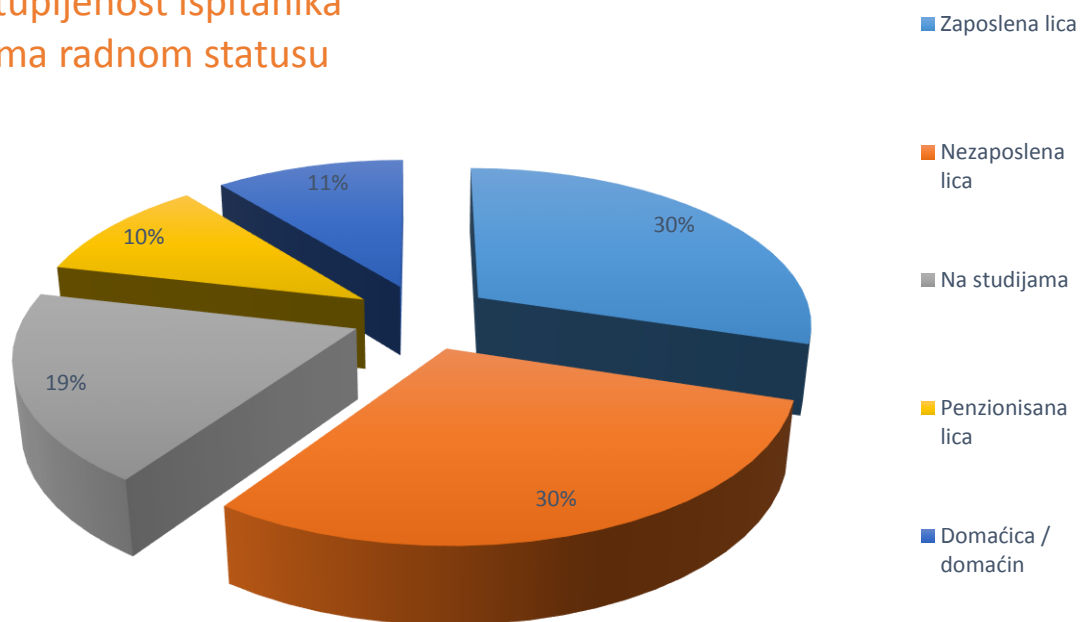
Grafikon 3:

Zastupljenost ispitanika prema polu

Uzorkom je obuhvaćeno 47 procenata ispitanika ženskog i 53 procenata muškog pola.

Grafikon 4:
Zastupljenost ispitanika
prema radnom statusu

Uzorak je sačinjavalo 30 procenata zaposlenih, 30 procenata nezaposlenih lica, 19 procenata lica na studijama, 10 procenata penzionisanih lica i 11 procenata lica aktivnih u okviru sopstvenog domaćinstva.

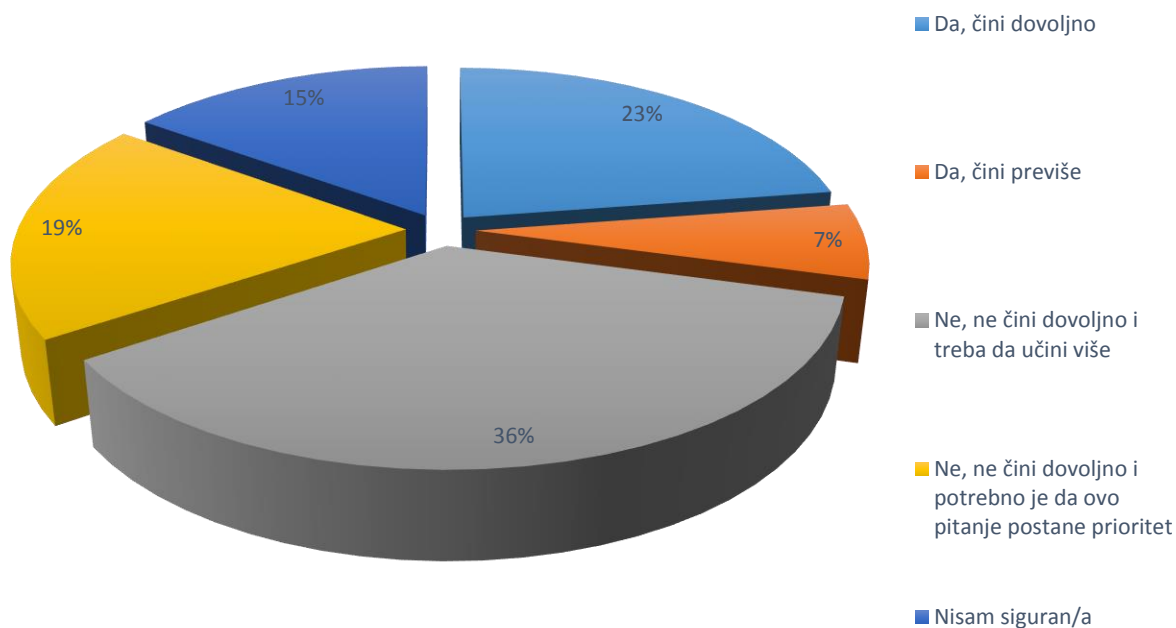
Podatak o broju nezaposlenih radno sposobnih lica, konzistentan je nalazima Agencije za statistiku Kosova prema kojoj je stopa nezaposlenosti na Kosovu za prvi kvartal 2017. iznosila 30.5 procenata. Nezaposlenost je izraženija kod žena 34.6 procenata u odnosu na muškarce, kod kojih je zabeležena nezaposlenost u procentu od 29.3 procenata. Izraženija stopa nezaposlenosti je kod starosnih grupa 15-24 godina sa procentom od 50.5 procenata.

Prema rezultatima ARS-a, u K1 2017. godine stopa neaktivne radne snage iznosi 58.3%, sa posebnim naglaskom na nezaposlenost radno sposobnih žena sa 80.2%, u odnosu na muškarce, 36.9 procenata.

Opšta pitanja

Grafikon 5:

Uopšteno govoreći, da li mislite da vaša opštinska vlast čini dovoljno kako bi osigurala rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou?

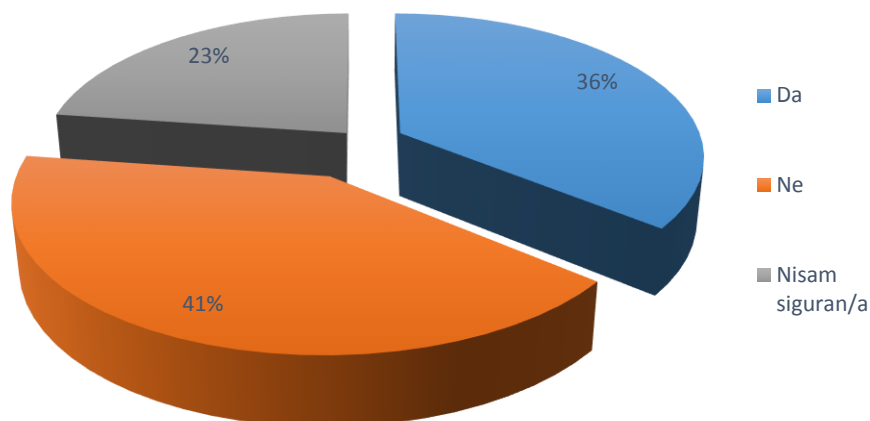

Na pitanje vezano za stav o merema koja opštinska vlast sprovodi kako bi osigurala rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou, rezultati ukazuju da više od polovine ispitanika (55 procenata) smatra da učinjeni naponi nisu dovoljni. Uzimajući u obzir procenat od 15 procenata ispitanika koje nema jasno definisan stav o naporima u pravcu obezbeđivanja rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, ovaj podatak daje značajne smernice u pravcu neophodnosti unapređenja i sprovođenja mera na terenu.

Glavni tokovi ravnopravnosti polova u praksi

Grafikon 6:

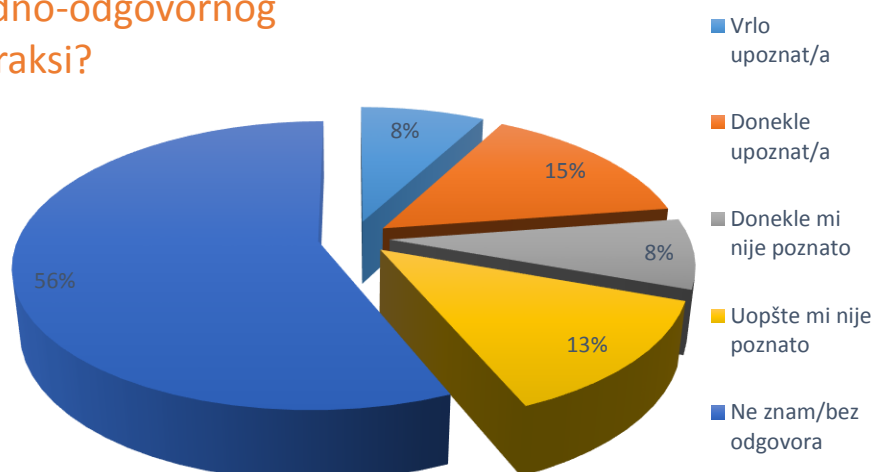
Da li ste čuli za
"rodno-odgovorno budžetiranje"?

Na pitanje o upoznatosti sa pojmom o ROB-a, 23 procenata ispitanika je odgovorilo potvrdno, 41 procenata ispitanika je navelo da nije upoznato sa pojmom ROB a 36 procenata se nije izjasnilo ili nisu na odgovarajući način shvatili pitanje.

Grafikon7:

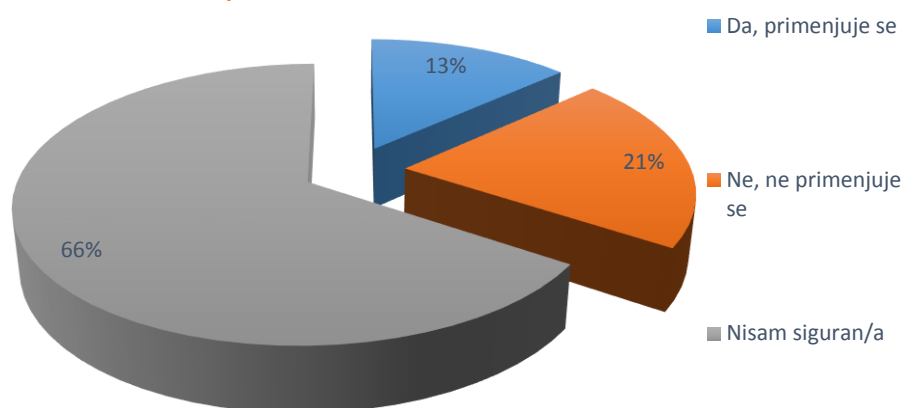
U kojoj meri ste upoznati
sa primenom rodno-odgovornog
budžetiranja u praksi?

Ispitanicima koji su dali potvrdan odgovor na pitanje o poznavanju pojma rodno odgovornog budžetiranja postavljeno je pitanje o upoznatosti sa primenom istog na nivou opštine u kojoj žive. Ispitanici su odgovorili potvrdno u procentu od 23 procenata, pri čemu je 8 procenata ispitanika iznelo da je vrlo upoznato sa primenom na nivou lokalne zajednice.

Grafikon 8:

Smatrate li da se rodno-odgovorno budžetiranje primenjuje na nivou vaše opštine?

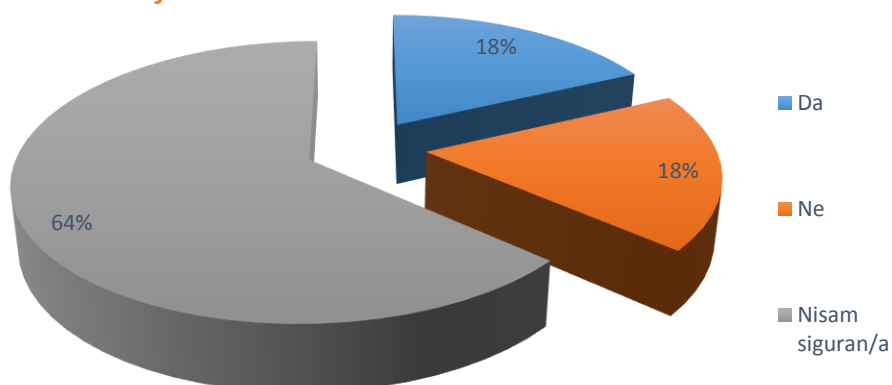

Značajan broj ispitanika (66 procenata) nema jasan podatak o primeni ROB-a na nivou lokalne opštine.

Ispitanicima koji su dali odričan odgovor na pitanje o primeni rodno-odgovornog budžetiranja na nivou njihove opštine, postavljeno je pitanje o upoznatosti sa rodno-odgovornim budžetiranjem kao eventualnim potencijalnim političkim ciljem na nivou opštine.

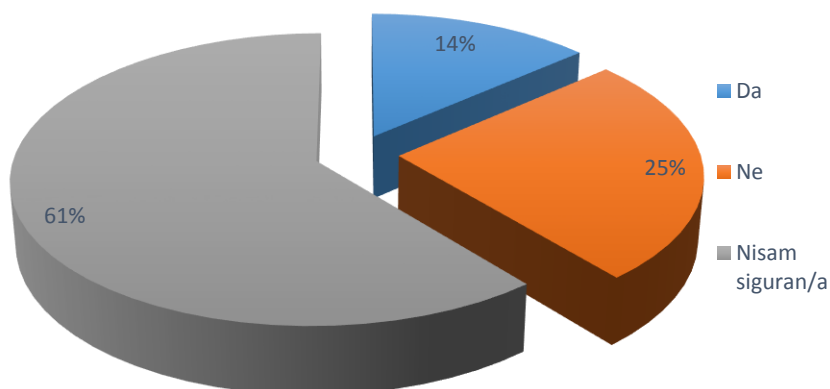
Grafikon 9:

Da li se u vašoj opštini ikada govorilo o rodno-odgovornom budžetiranju kao o potencijalnom političkom cilju u bliskoj budućnosti?

Ispitanici u jednakim procentu od 18 procenata iznose da se na nivou njihove opštine pokretalo pitanje ROB-a, kao i da se to pitanje nije pokretalo, dok procenat od 64 procenata ne raspolaže takvom informacijom. Imajući u vidu odsustvo aktivnosti informisanja gradjana kao o ROB na lokalnom nivou tokom redovnih rasprava o određivanju budžeta za narednu fiskalnu godinu, rezultat ispitivanja javnog mnjenja je u skladu sa očekivanim rezultatima.

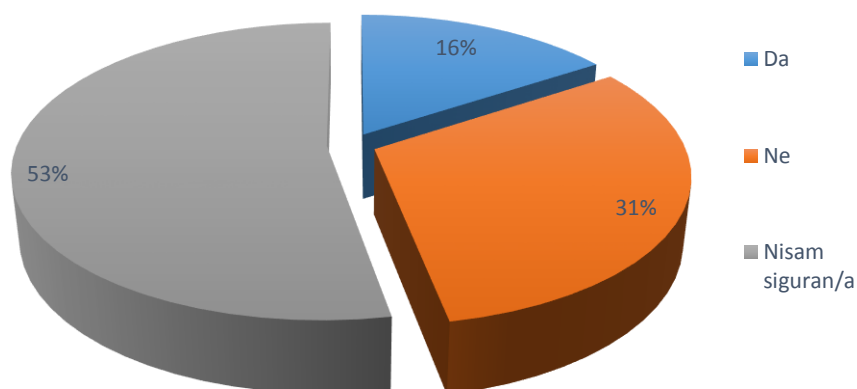
Grafikon 10: Da li vaša opština ima zvaničnu politiku za rodno-odgovorno budžetiranje, odnosno da li su specifične stavke u budžetu za 2017. godinu rezervisane za pitanja ženske ravnopravnosti?

Procenat od 61 procenata ispitanika iznosi da ne raspolaže se informacijama o specifičnim stavkama ROB-a u budžetu planiranom za 2017. na nivou lokalne opštine. Ovaj odgovor je konzistentan informaciji koju smo dobili prethodnim pitanjem o ROB-u kao potencijalnom političkom pitanju na nivou opštine.

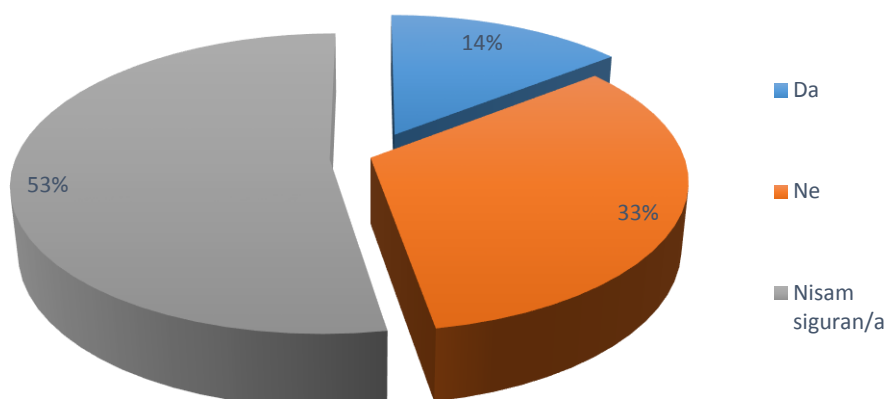
Grafikon 11:

Da li vaša opština ima zaposlenu osobu koja je odgovorna za rad na pitanjima rodne ravnopravnosti?

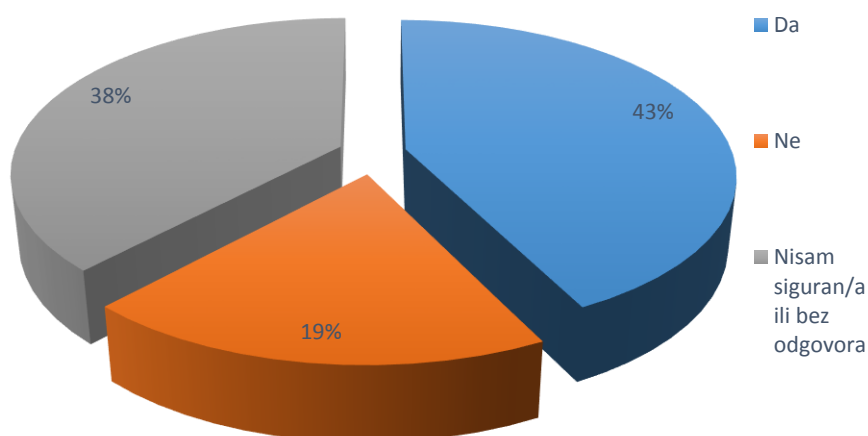
Ispitanici su u procentu od 16 procenata dali potvrđan da su upoznati sa činjenicom da lokalna administracija ima zaposlenu osobu da se bavi pitanjima rodne ravnopravnosti, 31 procenata % ispitanika smatra da ne postoji Službenik za pitanja rodne ravnopravnosti na nivou lokalne opštine, dok više od polovine ispitanika navodi da ne raspolaže relevantnim informacijama.

Grafikon 12: Da li vaša opština ima Odbor za rodnu ravnopravnost?

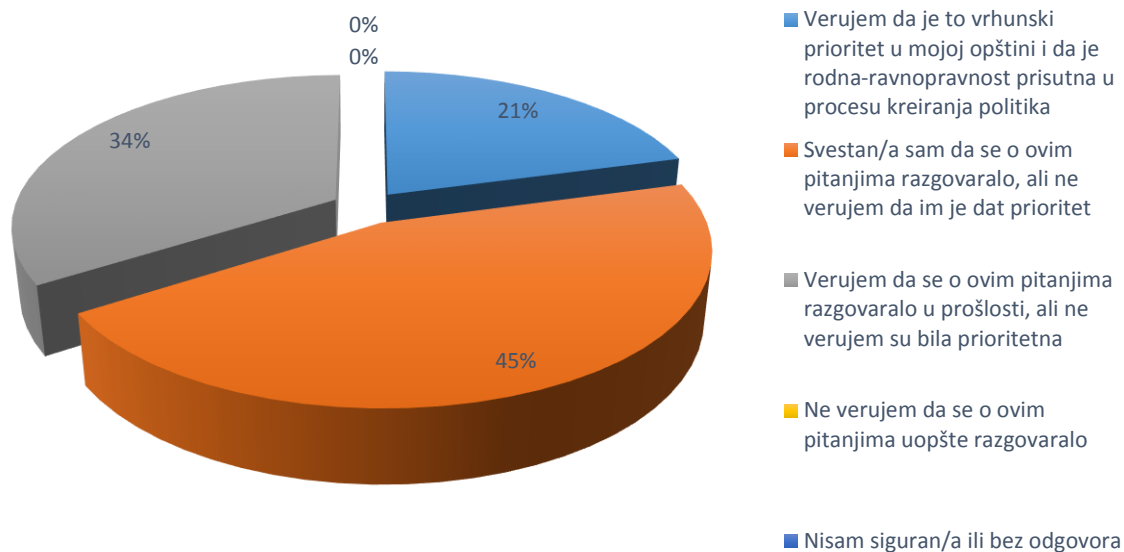
14 procenata ispitanika je odgovorilo potvrdno na pitanje o postojanju institucije Odbora za rodnu ravnopravnost, 33 procenata negativno, dok 53 procenata ne raspolaže relevantnim informacijama.

Grafikon 13: Mislite li da su neke konkretne politike rezultirale kroz saradnju sa nevladinim organizacijama?

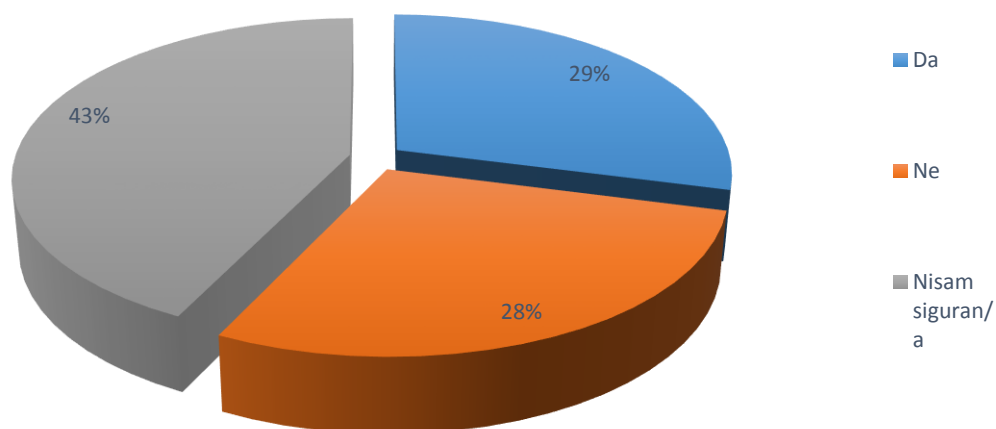
Na pitanje vezano za konkretne politike koje su rezultat saradnje državnog i civilnog sektora, 43 procenata ispitanika daje potvrdan odgovor, 19 procenata negativan, dok 38 procenata ne raspolaže relevantnim informacijama. Navedeni odgovori bi mogli da upućuju na značaj civilnog sektora kao potencijalnog generatora društvo-političkih tokova u domenu pitanja rodne ravnopravnosti kao i medijske zastupljenosti nevladinog sektora koji se bavi pitanjima žena i pitanjima rodne ravnopravnosti.

Grafikon 14: U kojoj meri verujete da je vaša opštinska vlast postavila kreiranje politike za sprovođenje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou kao prioritet?

Preko polovine ispitanika (55 procenata) je izrazilo sumnju vezano za kreiranje politike rodne ravnopravnosti na nivou lokalne opštine kao prioriteta. Procenat od 21 procenata ispitanika smatra da je rodna ravnopravnost postavljena kao vrhunski prioritet, te da je prisutna u procesu kreiranja politika. Po broju ispitanika koji su naveli kreiranje politike rodne ravnopravnosti kao prioritet na nivou lokalne opštine izdvaja se opština Gračanica sa 42,8 procenata ispitanika.

Grafikon 15: Da li vaša lokalna vlast ima bilo kakve programe usmerene na ekonomsko osnaživanje žena u privatnom sektoru?

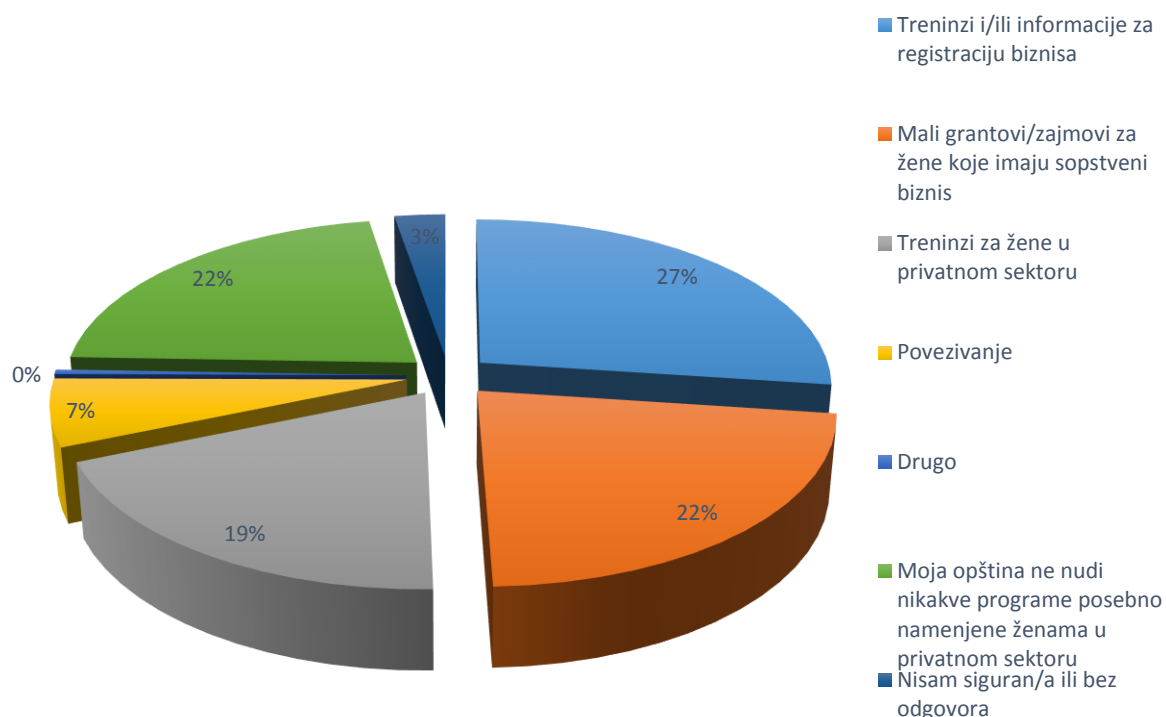

Na pitanje vezano za programe usmerene na ekonomsko osnaživanje žena u privatnom sektoru, ponuđene od strane lokalnih vlasti, 43 procenata % ispitanika iznosi da ne raspolaže

relevantnim podacima, 28 procenata da pomenuti program nisu dostupni, dok je 29 procenata ispitanika dalo potvrđan odgovor. Relativno nizak broj ispitanika koji je izjavio da su upoznati sa programima za ekonomsko osnaživanje žena se može dosti u vezu sa sličnim brojem ispitanika koji su upoznati sa radom manjinskih opština kao I procesom određivanja strateških prioriteta za razvoj opština.

Grafikon 16:

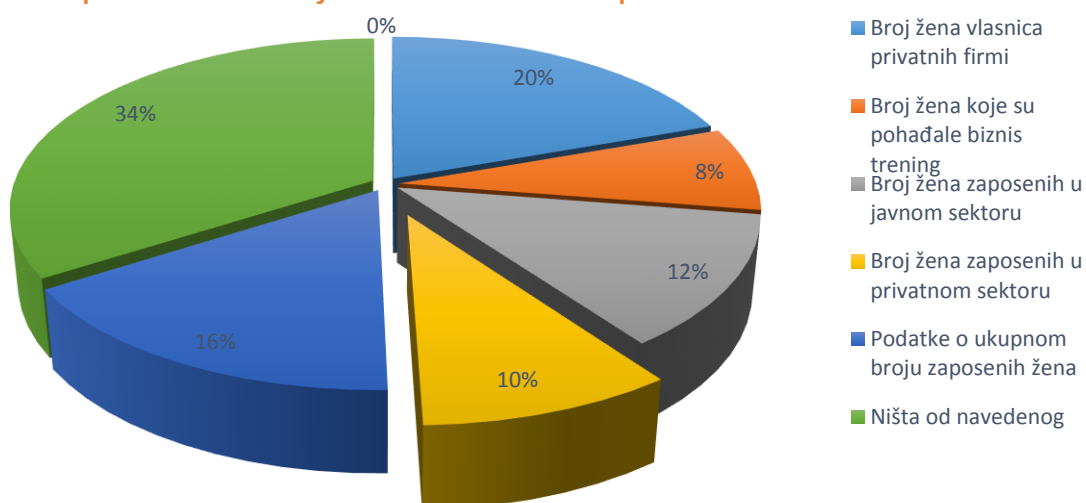
Koje vrste programa/usluga vaša opština nudi ženama u privatnom sektoru?

Na pitanje o vrsti programa ili usluga koje lokalna opština nudi pripadnicama ženskog pola u privatnom sektoru, 27 procenata ispitanika navodi treninge ili informacije za pokretanje biznisa, 22 procenata male grantove/zajmove za žene koje imaju sopstveni biznis, 19 procenata treninge za žene u privatnom sektoru, 7 procenata povezivanje, 0 procenata druge oblike programa i usluga, 22 procenata navodi da lokalna opštine ne nudi nikakve programe posebno namenjene ženama u privatnom sektoru, i 3 procenata ispitanika navodi da nije sigurno ili je izostavilo odgovor na postavljeno pitanje.

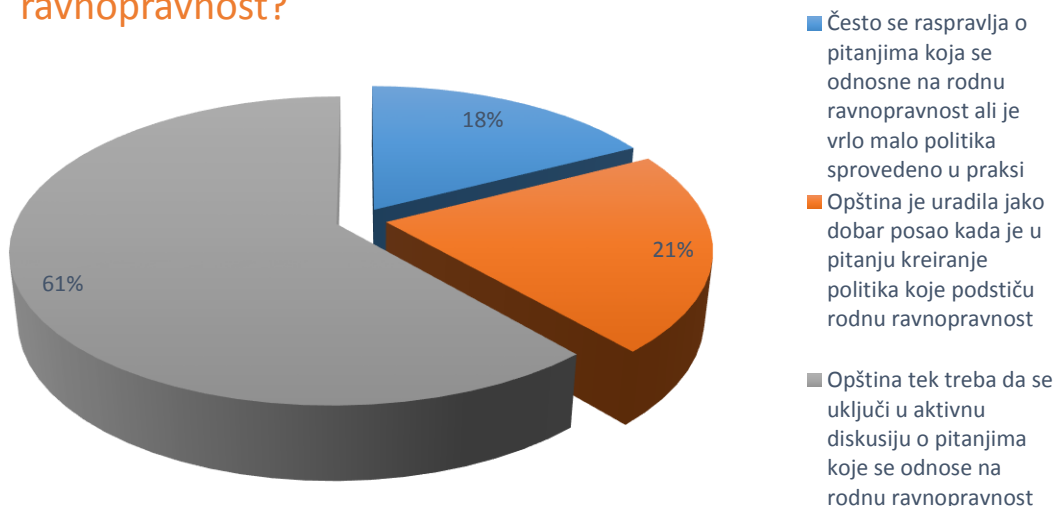
Grafikon 17:

Da li vaša lokalna samouprava raspolaže bilo kojim od navedenih podataka?

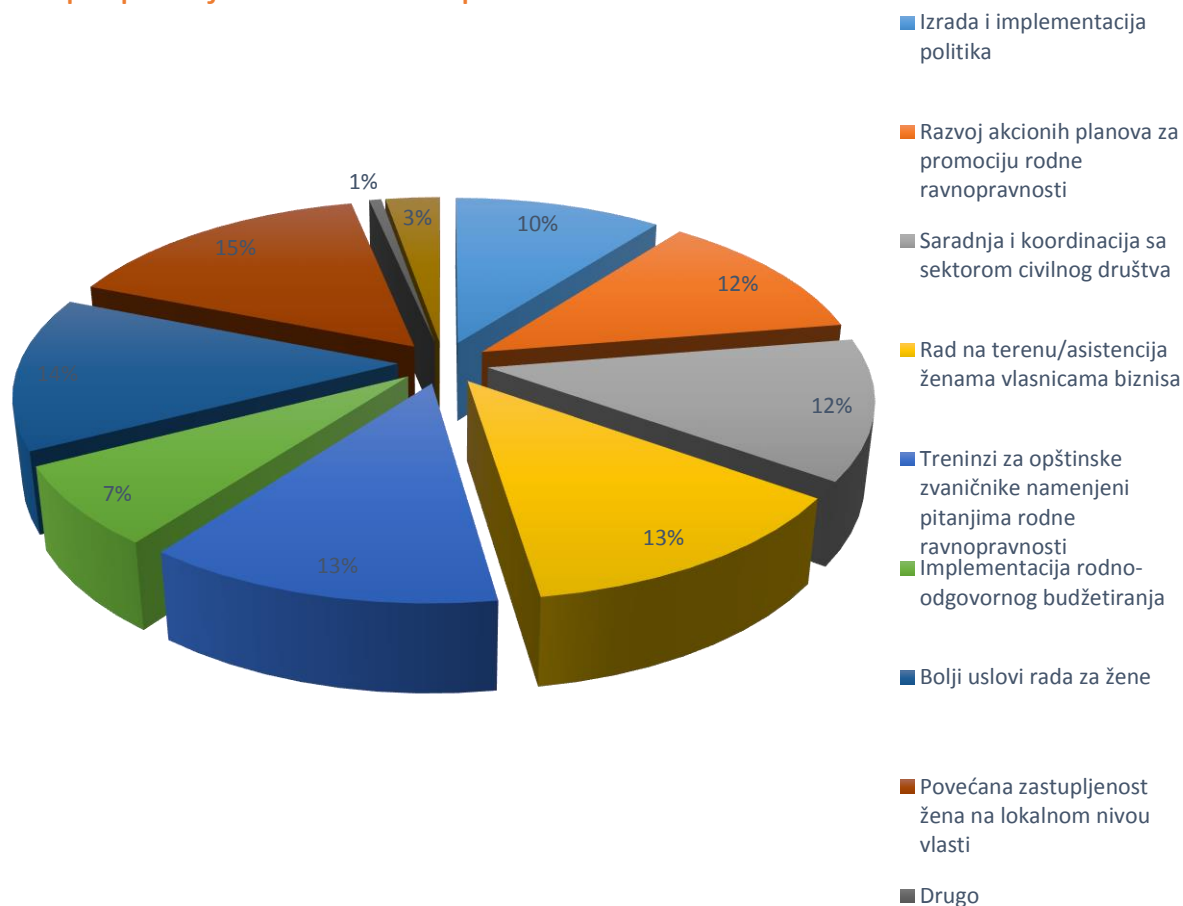
Na pitanje o raspoloživosti navedenih podataka na nivou lokalne samouprave, 20% ispitanika navodi da su raspoloživi podaci o broju žena vlasnica firmi, u procentu od 12% o broju žena zaposlenih u javnom sektoru, 16% o ukupnom broju zaposlenih žena, o broju žena koje su pohađale biznis trening 8%, o broju žena zaposlenih u privatnom sektoru 10%, i 34% ispitanika nije izabralo nijednu od ponuđenih opcija.

Grafikon 18: Kakav stav delite povodom kapaciteta vaše opštine da formuliše politike koje podstiču rodnu ravnopravnost?

Među ispitanicima dominira stav da opštinske vlasti tek treba da se uključe u aktivnu diskusiju o pitanjima koja se odnose na rodnu ravnopravnost 61%, 18% ispitanika smatra da je u praksi sprovedeno malo od politike rodne ravnopravnosti, dok 21% ispitanika iznosi da je opština uspešna u kreiranju politike koja podstiče rodnu ravnopravnost.

Grafikon 19: Kada razmišljate o napretku i poboljšanjima koja se mogu napraviti, u kojim oblastima biste želeli da vidite značajnije napore po pitanju rodne ravnopravnosti?

Među ispitanicima je najprisutniji stav da napori za promovisanje rodne ravnopravnosti treba da se realizuju povećanjem zastupljenosti žena na lokalnim nivoima vlasti (15 procenata), zatim obezbeđivanjem boljih uslova rada za žene (14 procenata), podjednaku važnost pridaju radu na terenu tj. asistenciji ženama vlasnicama biznisa i treninzima za opštinske zvaničnike koji su namenjeni pitanjima rodne ravnopravnosti (13 procenata), u procentu od 12 procenata ispitanici smatraju da je važno investirati u razvoj akcionih planova za promociju rodne ravnopravnosti aktivnosti saradnje i koordinacije sa civilnim sektorom, 10 procenata je za izradu i implementaciju politika rodne ravnopravnosti, 7 procenata smatra da treba raditi na implementaciji ROB-a, 3 procenata ispitanika nije izabralo nijednu od ponuđenih opcija, dok je 1procenata ispitanika izabralo opciju "drugo".

Rezultati analize kvalitativnog istraživanja (dubinskih intervjua) koji su rađeni sa predstavnicima opštinskih vlasti i relevantnim akterima iz domena rodno odgovornog budžetiranja. Intervjui su rađeni sa opštinskim službenicima za ravnopravnost polova.

1. Na pitanje o procesu i oceni procesa utvrđivanja prioriteta i optimizacije potrošnje na nivou opštine, svih deset ispitanika je navelo da su upoznati sa istim.

U vezi sa samim procesom, nekolicina ispitanika navodi:

“Za 2017. godinu odvojen je odgovarajući budžet za rodnu ravnopravnost, kategorija subvencija.”

“Da, održavaju se javne debate po selima gde se javno iznosi predlog budžeta opštine, gde se iznose prioriteti za tu godinu od strane građana.”

“Što se tiče samog procesa na nivou opštine, on je dobar, samo su građani ti koji ne prisustvuju javnim debatama.”

“Proces potrošnje na nivou opštine je takav da je budžet opštine veoma mali i da sve zavisi od budžeta koji Vlada Kosova odobri. Sopstveni prihodi su veoma mali pa i potrošnja zavisi od sakupljenih prihoda iz sopstvene delatnosti i izdvajanja iz Vlade Kosova.”

2. Da li prema vašem mišljenju rashodi opštine stižu do odgovarajućih grupa korisnika (grupa žena/muškaraca)?

- ☐ Ne
- ☐ Da

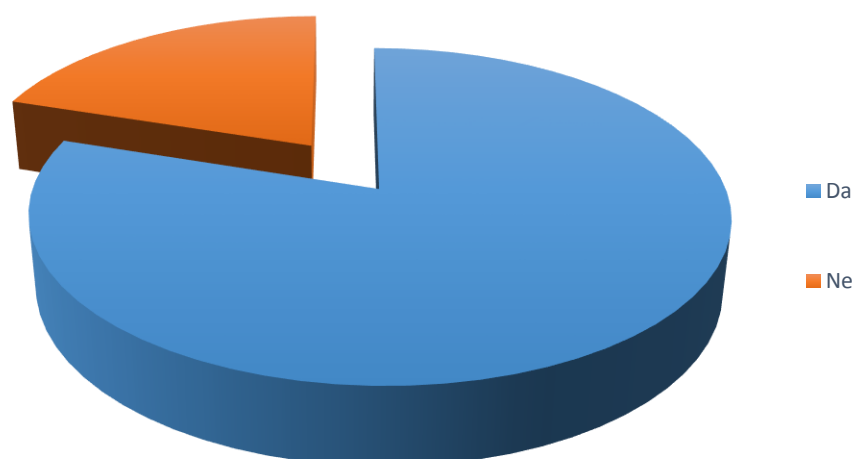
Svi ispitanici dele mišljenje da rashodi opštine stižu do odgovarajućih grupa korisnika. Nekolicina ispitanika obrazlaže svoje mišljenje navodeći sledeće primere:

“U nekim slučajevima da. Na primer, počela je izgradnja doma kulture u Gornjoj Bitinji (korisnici su svi građani.” Tokom procesa identifikacije prioritnog projekta za zajednice, obavljene su konsultacije i sa neformalnom grupom žena u Štrpcu koje su ravnopravno učestvovala u procesu donošenja odluka.

“Svi realizovani kapitalni projekti u opštini stigli su kao predlog od strane građana. Na javnim raspravama su prisutne sve interesne grupe i svi oni iznose svoje prioritne predloge. Realizovano je mnogo kapitalnih investicija koje su predložili, mladi, zene i razna udruženja. Npr. Izgradnja vodovoda, trotoara, kanalizacije, regulacija potoka, sanacija domova kulture i td. ”

3. Da li postoji proces izvornog izdvajanja u opštinskom budžetu u ispunjavanju potencijalno različitih potreba i prioriteta grupe korisnika (žena i muškaraca)?

Grtafikon 20: Da li postoji proces izvornog izdvajanja u opštinskom budžetu u ispunjavanju potencijalno različitih potreba i prioriteta grupe korisnika (žena i muškaraca)?

Od ukupno deset (10), osam (8) ispitanika navodi da je na nivou opština prisutan proces izdvajanja iz opštinskog budžeta za potencijalno različite potrebe i prioritete grupa korisnika tj. muškaraca i žena. Dva (2) ispitanika su dala odričan odgovor na postavljeno pitanje.

Na pitanje o efiksnosti izvornih izdvajanja u smanjivanju nejednakosti između žena i muškaraca kao i u povećanju životnog standarda kod žena i muškaraca, nekolicina ispitanika je istakli da:

“Prioritetne grupe čine socijalno ugroženi, stariji, deca.”

“Da, postoji administrativno upustvo o dodeli subvencija za NVO i ekonomske projekte koje je usvojila opština.”

Ispitanicima koji su odgovorili odrično na pitanje „Da li postoji proces izvornog izdvajanja u opštinskom budžetu u ispunjavanju potencijalno različitih potreba i prioriteta grupe korisnika (žena i muškaraca)?”, postavljeno je pitanje da li smatraju da li postoji potreba za takvim izdvajanjem u budžetu za potencijalno različite potrebe žena i muškaraca, i zamoljeni su da svoj stav dodatno obrazlože.

U nastavku se alazi odgovor jednog ispitanika:

“Postoji potreba za izdvajanjem u budžetu, pogotovo za afirmisanje žena kako bi mogle da učestvuju u svim sferama društva jednako kao i muškarci”.

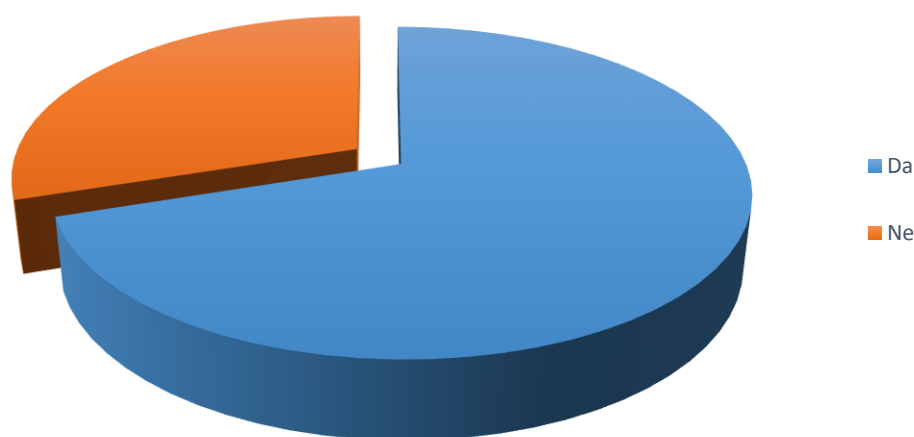
4. Na pitanje: „Na kom nivou upravljanja opštinom je istaknuta rodna ravnopravnost?“, ispitanici uglavnom govore o zakonu protiv diskriminacije i rodnoj ravnopravnosti ali navode da je udeo žena na rukovodećim pozicijama u organima lokalne samouprave nezadovoljavajući. Nijedan predsednik opštine u srpskim opštinama na Kosovu nije žena kao ni podpredsednik opštine. Takođe, nijedan kandidat na lokalnim izborima u manjinskim opštinama za mesto predsednika opštine nije žena. U nastavku su data tipična objašnjenja.

„Na svim nivoima upravljanja opštinom istaknuta je rodna ravnopravnost. Kao što je npr: zapošljavanje, jednaka primanja, i sve što je navedeno zakonom o rodnoj ravnopravnosti i zakonom o civilnim službenicima.“

„Što se samog upravljanja opštine tiče, nismo na nekom zavidnom nivou. Osim kadrovskog rukovodioca koja je žena, ostalo su sve muškarci.“

Grafikon 21:

Da li na nivou opštine postoji odbor
(focal point) za rodnu ravnopravnost?

Ispitnici koji su dali potvrđan odgovor, zamoljeni su da objasne ulogu kancelarije za rodnu ravnopravnost na nivou opštine:

„Uloga odbora za rodnu ravnopravnost jeste sprovođenje zakona o rodnoj ravnopravnosti, kao i ostvarivanje jednakosti muškaraca i žena u svim sferama u opštini.“

6. Na pitanje: „Šta prema vašem mišljenju znači rodno odgovorno budžetiranje?“, ispitanici su dali naredne odgovore:

“Rodno odgovorno budžetiranje znači dobro planiranje budžeta za žene i muškarce. Ne da se odvoje posebna sredstva za žene, nego da se već postojeća sredstva iskoriste za zajedničke predloge i projekte.”

“Rodno budžetiranje je implementacija rodne integracije u budžetskom procesu. To znači budžetska procena u pogledu pola, u slučajevima kada je rodno pitanje uzeto u obzir na svim nivoima budžetskog procesa, prihoda i troškova, sa ciljem promovisanja jednakosti žena i muškaraca.”

7. Da li je važno da se primenjuje strategija rodno odgovornog budžetiranja?

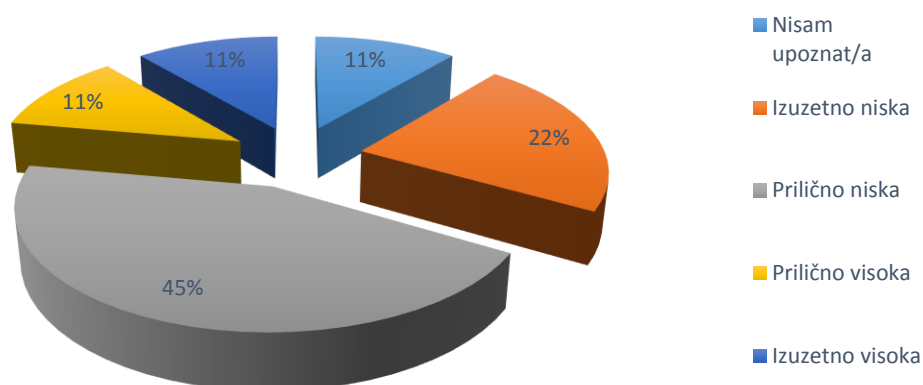
Svi ispitanici iznose stav da je važno da se primenjuje strategija rodno odgovornog budžetiranja.

Uz navedene odgovore, ispitanici su dali obrazloženje, poput:

“Važno je zbog jednakosti između grupe muškaraca i žena, bazirajući se na rodnoj analizi u svakoj fazi planiranja i izvršavanja budžeta.”

8. Prema vašem mišljenju, koliko je efikasna implementacija politika i budžeta u postizanju opštih rodnihih ciljeva (npr. ravnopravnost) u datoj opštini?

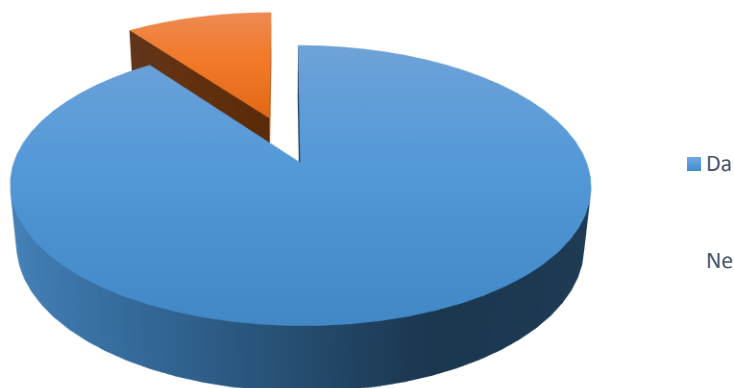
Grafikon 22: Prema vašem mišljenju, koliko je efikasna implementacija politika i budžeta u postizanju opštih rodnihih ciljeva (npr. ravnopravnost) u datoj opštini?

Jedan (1) ispitanik je izneo da nije upoznat sa efikasnošću implementacije politika i budžeta u postizanju opštih rodnihih ciljeva u datoj opštini, dva (2) da je izuzetno niska, četiri (4) da je prilično niska, jedan (1) da je prilično visoka, i dva (2) ispitanika su izostavila odgovor na navedeno pitanje. Uz opcione odgovore, nekolicina ispitanika je specifikovala svoje odgovore dodatnim pojašnjenjem, poput:

“Ovaj proces je dug, ali mi težiimo ka tome da prilikom zapošljavanja ili upražnjavanja, iz bilo kog razloga, slobodnog mesta, to mesto bude rezervisano za ženu.”

Grafikon 23: Da li se na nivou opštine radi rodna analiza budžeta? *(skup aktivnosti) da bi se odredio diferencijalni uticaj budžeta na žene i na muškarce?

Devet (9) ispitanika je dalo potvrđan odgovor, dok je jedan (1) ispitanik dao odričan odgovor na navedeno pitanje.

Neki od ispitanika koji su odgovorili potvrđno, naveli su i konkretne aktivnosti:

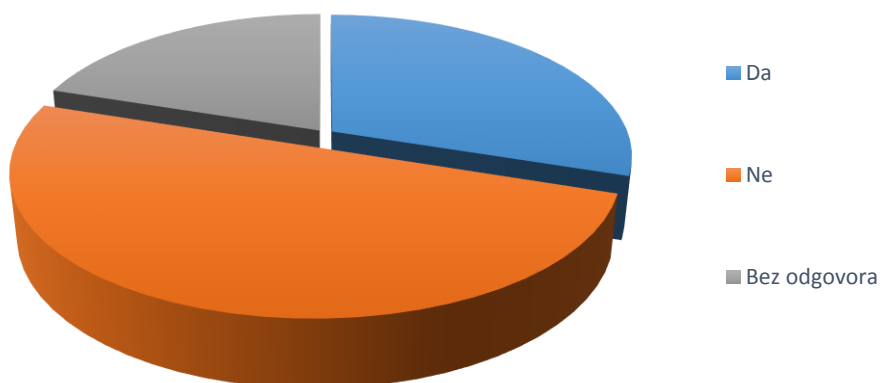
“Organizuju se seminari i sastanci na kojima učestvuju žene i muškarci i predlažu svoje ideje.”

10. Da li se radi restrukturiranje budžeta na osnovu rodne analize?

**reformulisanje budžetskih politika i distribucija resursa sa ishodom rodne ravnopravnosti.*

Grafikon 24:

Da li se radi restrukturiranje budžeta na osnovu rodne analize?

Tri (3) ispitanika je dalo potvrđan, pet (5) odričan, dok su dva (2) ispitanika izostavila odgovor na navedeno pitanje.

11. Kao predlog za poboljšanje procesa ugrađivanja rodne perspektive u sve budžetske procese, ispitanici navode:

“Jednakost žena i muškaraca.”

“Na primer, kada su upitanju kapitalne investicije, bilo bi poželjno da se uključe i žene i muškarci i iznesu svoje predloge, a da ti predlozi koriste svim građanima (ženama, muškarcima i deci.”

“Da lokalne samouprave uključe sve više građana u izradu budžeta.”

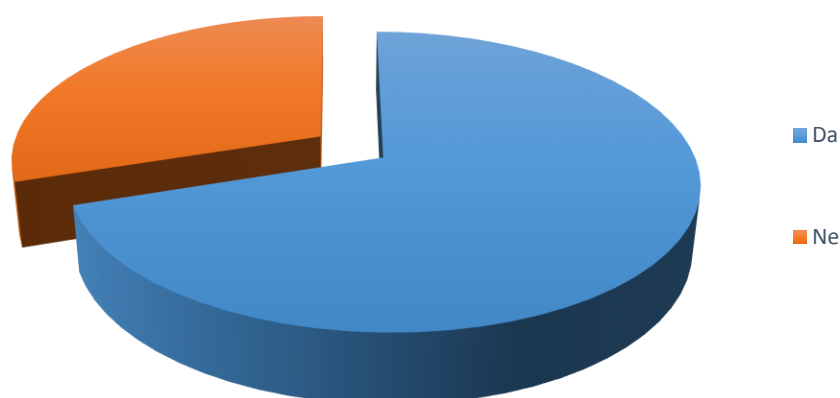
12. Na pitanje o rodno odgovornom budžetiranju i viđenju uloge civilnog sektora u tom procesu, ispitanici su navode:

“Uloga civilnog sektora je vrlo bitna za jednako raspoređivanje budžeta na oba pola.”

“Treba da budu malo aktivniji i da posećuju javne tribine kada se predstavlja budžet i tom prilikom da iznesu svoje ideje.”

“Uloga civilnog sektora o rodno odgovornom budžetiranju treba da bude odlučujuća i civilni sektor treba da bude uključen što više pri izradi budžeta.”

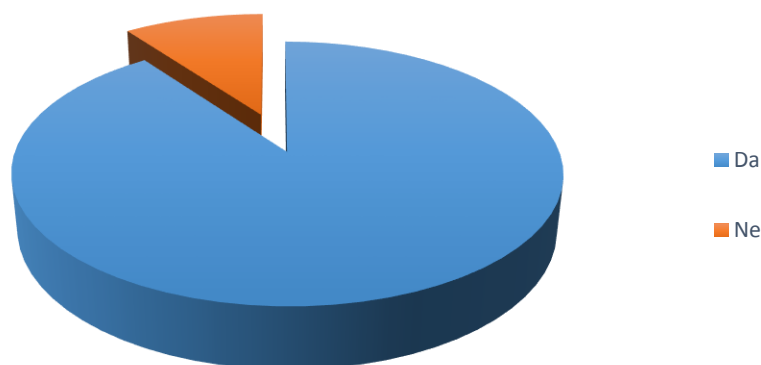
Grafikon 25: Da li su i na koji način uključene (ne)formalne grupe žena u fazi planiranja, programiranja i/ili izvršavanja opštinskog budžeta?

13. Na navedeno pitanje sedam (7) ispitanika je dalo potvrđan, a tri (tri) odričan odgovor. Neki od ispitanika koji su dali potvrđan odgovor na ovo pitanje, dodatno su objasnili način uključivanja formalnih i neformalnih ženskih grupa:

“Neformalne grupe žena učestvuju u planiranju i izradi budžeta učestvovanjem u svim debatama oko izrade budžeta.”

Grafikon 26: Prema vašem mišljenju, da li rodna (ne) jednakost može uticati na postizanje opštih ciljeva kao što su privredni rast, veća efikasnost i kvalitet javnih usluga?

14. Devet (9) ispitanika je dalo potvrđan odgovor na navedeno pitanje, jedan (1) ispitanik odričan.

Uz navedene odgovore neki od ispitanika su dali obrazloženje:

Omogućilo bi veće učestće stručnih žena u procesu donošenja odluka i samim time bi dovelo do boljeg položaja i kvalitetnijeg rada službizena.

Naravno, jednakost polova je ključna za postizanje mnogih ciljeva u javnom životu, ne samo za ekonomski razvoj.

15. Kako ocenjujete kapacitet opštine da primeni strategiju rodno odgovornog budžetiranja?

Grafikon 27: Kako ocenjujete kapacitet opštine da primeni strategiju rodno odgovornog budžetiranja?

Kapacitet opštine u primeni strategije rodno odgovornog budžetiranja je ocenjen kao izuzetno nizak od strane četiri (4) ispitanika, dva (2) ispitanika navode da je efikasnost prilično niska, jedan (1) da je prilično visoka, dok su tri (3) ispitanika izostavila odgovor na navedeno pitanje.

Uz ocenu kapaciteta opštine da primeni strategiju rodno odgovornog budžetiranja, ispitanici su navodili i naredna obrazloženja:

“Mislim da budžet opštine nije na nekom zavidnom nivou.”

“Opštini nedostaju mnoge institucije, kao i stručni kadar, obzirom da se radi o novoformiranoj opštini.”

16. Kao predlog seta aktivnosti koji imaju za cilj jačanje kapaciteta i podizanja svesti o procesu rodno odgovornog budžetiranja na nivou opštine, ispitanici navode:

“Više svesti o tome koliko je rodno odgovorno budžetiranje važno za kapacitet opštine.”

“Radionice na temu ROB.”

“Podizanje svesti kod ljudi da posećuju javne tribune o budžetu.”

“Predlažem da se češće održavaju javne debate u vezi rodno odgovornog budžetiranja.”

17. Pozvani da iznesu predloge za unapređenje strategije rodno odgovornog budžetiranja, ispitanici su većinski naveli formiranje nadzornog organa koji bi kontrolisao rad lokalne samouprave u procesu sprovođenja rodno odgovornog budžetiranja.

Zaključak

Istraživanje sprovedeno od strane Centra za mir i toleranciju ukazuje na značajan jaz u percepciji i poznavanju ROB-a od strane opšte javnosti, kao i opštinskih zvaničnika između većinsko srpskih opština na severu i opština južno od reke Ibar.

Kao odgovor na pitanje broj 1. upitnika ROB-a (Da li ste upoznati sa procesom kreiranja budžeta na opštinskom nivou?) skoro svi (8 od 10) ispitanika je potvrdilo poznavanje procesa. Ispitanici su proces generalno ocenili kao relativno transparentan. Štaviše, većina ispitanika je iznela tvrdnje prema kojima su njihove opštinske vlade bile sposobne za vođenje i primenu rodno odgovornog budžetiranja, čak iako je jedan broj ispitanika izjavio da nisu imali utisak da je taj novac direktno usmeren ka relevantnim korisnicima. Uz ove linije, ispitanici su dali primere opštinskih fondova koji se koriste za inicijative za pomoć ženskim preduzetnicima u njihovoj neposrednoj regiji, raznim obukama, radom i saradnjom sa nevladinim organizacijama koje se bave ženskim pitanjima i drugim sličnim inicijativama koje se mogu tumačiti kao promovisanje i/ili podsticanje rodne ravnopravnosti.

Ni u jednoj srpskoj opštini budžet nije predviđen za finansiranje skloništa za žrtve porodičnog nasilja. Izuzetak je diskusija o potencijalnom otvaranju (privremenog) prihvatilišta Centra za socijalni rad u severnom delu Mitrovice. Brojni ispitanici (5-6) su istakli da je rodno odgovorno budžetiranje i dalje nešto što je prilično novo, čak i izvan područja sa većinsko srpskim stanovništvom, te da je teško proceniti potpuni uticaj njegove buduće implementacije u ovom trenutku. Navodi su potvrđeni, posebno u šest (6) opština južno od reke Ibar gde su mnogi ispitanici izrazili relativno pozitivne procene koraka koje su njihove opštine učinile u promovisanju rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, čak i kada je izostala direktna primena rodno odgovornog budžetiranja.

Nekolicina ispitanika iz (na primer iz opštine Štrpce) navodi, kao primer promovisanja politike rodne ravnopravnosti na nivou lokalne uprave, da opština ulaže napore kako bi pomogla ženama u privatnom sektoru, kao i da postoji saradnja sa nevladinim organizacijama koje vode žene. Pored toga, veliki broj ispitanika takođe navodi postojanje Službenika za rodnu ravnopravnost ili Odbora za rodnu ravnopravnost kao dokaza za to. Kako što je navedeno, u smislu rodne ravnopravnosti u kreiranju politike i planiranju budžeta, čini se da opštine u većini slučajeva nemaju konkretne strategije za dugoročnu promociju rodne ravnopravnosti. Uopšteno govoreći, ispitanici su izrazili široku podršku za sprovođenje rodno odgovornog budžetiranja na lokalnom nivou, navodeći da je neophodno promovisati rodnu ravnopravnost, posebno na institucionalnom nivou. Što se tiče budžetskog planiranja i analize, većina ispitanika, naročito onih na severu, izjavila je da rodna pitanja nisu uzeta u obzir u analizi budžeta i da su budžeti retko, ako uopšte, bili restrukturirani kako bi se inkorporiralo više pitanja iz domena rodne ravnopravnosti.

Prilikom diskusije o potencijalnim pravnim lekovima za ove probleme, mnogi ispitanici su naveli potrebu za većim nadzorom od strane organizacija civilnog društva, boljim obukama za opštinske zvaničnike koji se ne bave isključivo specifičnim pitanjima rodne ravnopravnosti, kako bi se promovisalo i podstaklo efikasnije sprovođenje rodno odgovornog budžetiranja.

Značajno mali broj radno aktivnih građana na Kosovu otkriva izrazito nepovoljne ekonomske prilike koje su rezultat nasleđene kontinuirane nerazvijnosti, destruktivnih ratnih zbivanja i devastirajućih tržišnih restrukturiranja. Udeo žena na tržištu naročito je nizak, a u anketnim odgovorima žena na Kosovu često se kao razlog navode porodične obveze. Žene obavljaju sve poslove održavanja domaćinstva i vode brigu o deci. U takvim ekonomskim prilikama malo je prilika za zapošljavanje, proizvodnja je često organizovana na porodičnoj bazi, čime se osiguravaju životne potrebe, a eventualni viškovi prodaju se na tržištu. Razvijaju se i ekstenzivne veze međusobne pomoći i mreže saradnje izgrađene oko bračne veze i nasleđa. U ovakvim ekonomskim odnosima, žene zadržavaju tradicionalnu ulogu u strogom patrijarhalnom okviru društva.

Prema anketi radne snage na Kosovu, ukupna stopa nezaposlenosti za žene iznosila je 41.6% tokom 2014.godine, 211 i 38.8% tokom 2013.212 Ove brojke pokazuju povećanje stope nezaposlenosti za žene, naročito za one starosti između 15-34 godine. U kategoriji mladih (15-24 godine), od ukupne stope nezaposlenosti za mlade od 61%, 71.7% je nezaposlenost žena a 56.2% muškaraca. 213 Kada je u pitanju obrazovanje, najviše je nezaposlenih žena bez ikakvog obrazovanja (one koje nemaju nikakvo obrazovanje ili imaju samo završenu osnovnu školu), dok one sa visokim obrazovanjem imaju najvišu zaposlenost. 214 Većina naših ispitanica iz ove grupe, navela je slične razloge za nezaposlenost kao što su napomenuli mladi i osobe sa invaliditetom – opšti uslovi na tržištu rada su ograničeni, loša ekonomska situacija sa BDP-om po glavi stanovnika od 3,084 evra, 215 partijsko zapošljavanje i nepotizam. Sa druge strane, postoje i drugi razlozi, specifični za kategoriju žena, koji ih stavljaju u još težu poziciju za pronalaženje i dobijanje posla. Kao što su istakle neke od organizacija koje rade sa ženama ili na rodnim pitanjima uopšte, 216 žene koje su samohrane majke, žrtve nasilja u porodici, ili koje imaju istoriju seksualnog uznemiravanja na poslu, imaju manje šanse za pronalaženje posla zbog socijalnih/kulturnih/ekonomskih okolnosti u kojima se nalaze. Na primer, jedna ispitanica, samohrana majka deteta ispod pet (5) godina starosti, prima 70 evra mesečno217 kao dečiji dodatak što je, kao što je objasnila, potpuno nedovoljno da pokrije njihove osnovne potrebe kao i usluge nege deteta, koje bi bile neophodne ukoliko majka želi da tražiposao. 218 Ukoliko je žena žrtva nasilja u porodici, često nema alternativno mesto za život i ako nije već zaposlena, ne može da priušti da samostalno plaća za novo mesto stanovanja. Opcije za sigurne kuće na Kosovu su ograničene i sve opcije smeštaja nalaze se na centralnom Kosovu a nijedna na severu zemlje gde se nalaze srpske zajednice. 219 Sve ispitanice iskazale su želju za radom a polovina njih navela je da bi mogle odmah da počnu sa radom. One koje su navele da bi im trebalo vremena da se pripreme za rad su samohrane ili udate majke bez opcija za negu deteta. Četiri (4) od pet (5) samohranih majki, i dve (2) od četiri (4) udate majke, objasnile su da nemaju člana porodice koji bi mogao da vodi negu o deci dugoročno; njih tri

(3) imaju člana porodice koji bi vodio brigu o deci ali su izjavile da se ne bi osećale prijatno da opterećuju članove porodice (u oba slučaja – svoje roditelje i roditelje oca dece). Želje za posao su većinom u skladu sa njihovim obrazovnim i radnim iskustvom (npr. žena koja je diplomirala na Učiteljskom fakultetu zainteresovana je za rad kao učiteljica u osnovnoj školi; žena koja je diplomirana pravnica bi želela da radi u advokatskoj kancelariji ili osnovnom sudu), dok je pet (5) ispitanica navelo da bi obavljale bilo kakav „pristojan“ posao, dokle god je u skladu sa njihovim mogućnostima. Minimalna plata koju bi dve (2) ispitanice prihvatile je 100 evra mesečno, za pet (5) ispitanica taj minimum je 200 evra, za njih pet (5) 250 evra a za tri (3) ispitanice ta suma je 300 evra. Zanimljivo je da su sve napomenute sume ispod prosečne plate na Kosovu. Kada su u pitanju poslovi koje nikada ne bi obavljale, polovina ispitanica je izjavila da ne postoje takvi poslovi dokle god su poslovi u skladu sa njihovim sposobnostima i znanjem. Sve ispitanice izjavile su da bi učestvovala u obuci za posao ukoliko je procenjeno da je neophodno, ili ukoliko ne poseduju znanje ili veštine za obavljanje posla bez obuke. Takođe su izjavile da bi investirale svoje dostupne resurse kao što je vreme (vikendi), novac (po pristupačnoj ceni) i putovanje (ukoliko su troškovi pristupačni) za učešće u obuci. Doduše, ispitanice koje imaju decu – ukupno njih devet (9), iako su navele da bi investirale dostupne resurse, navele su da bi njihovo učešće u obukama na kraju bilo ograničeno ukoliko bi te obuke zahtevale da budu daleko od kuće duže od kratkog vremenskog perioda.

Žene su zaposlene uglavnom u sektorima obrazovanja, trgovine i zdravstvene zaštite, sa oko 49.8% od njih, dok muškarci uglavnom su zaposleni u sektorima građevinarstva, proizvodnje i trgovine sa oko 43.8%.

Ekonomski sektori sa najvećom stopom zaposlenosti, i dalje su: Trgovina sa 14.2%; Proizvodnja sa 13.4%; Građevinarstvo sa 11.2% i Obrazovanje sa 9.6%. Dok ostali sektori učestvuju sa manjom stopom zaposlenosti.

Što se tiče zaposlenima sa radnim ugovorom, 31.1% zaposlenih imaju stalni radni ugovor u njihov glavni posao, dok 68.9% imaju privremenih radnih ugovora.

Prema rezultatima ARS-a, u K1 2017.godine, stopa nezaposlenosti iznosila je 30.5%. Nezaposlenost je izraženija kod žena 34.6%, u odnosu na muškarce, kod kojih je 29.3%. Izraženija stopa nezaposlenosti je kod starosnih grupa 15-24 godina sa procentom od 50.5%.

Prema rezultatima ARS-a, u K1 2017. godine stopa neaktivne radne snage je prilično visoka, 58.3%, sa posebnim naglaskom kod žena sa 80.2%, u odnosu na muškarce, 36.9%.

Uopšteno govoreći, potrebe žena i njihove socio-ekonomske pozicije u ciljnim opštinama (Severna Mitrovica, Leposavić, Zvečan, Zubin Potok, Gračanica, Ranilug, Novo Brdo, Klokot, Parteš i Štrpce) nisu priznate u planovima lokalnog razvoja, politikama i budžetima.

Preporuke

Opšti stav autora ovog izveštaja podržava smernice predstavnika/ca gender mehanizama koji smatraju da je u narednom periodu neophodno izvršiti analizu zakona o budžetima/proračunima, zakona o budžetskom sistemu i zakona o izvršenju budžeta na svim nivoima sa gender aspekta, te inicirati izmjene i dopune ovih zakona, kako bi se precizno propisale procedure pripreme budžeta na svim nivoima vlasti, uvesti obavezu gender planiranja i analize, a što je u skladu sa preporukama UN Komiteta za CEDAW, te je potrebno uspostaviti evidenciju krajnjih korisnika/ca budžeta, po polnoj strukturi, sredstava dodijeljenih ministarstvima i službama na svim nivoima organizacije državne vlasti. Политика мора да прође кроз одређене промене, конкретније правила и регулативе за породилско и трудничко одсуство, и за заштиту од било ког типа родне дискриминације. Адекватна решења за негу деце по приступачним ценама би такође требало размотрити. Затим, требало би донети политике „позитивне дискриминације“ као што је једнака расподела радних позиција за оба рода, једнаке плате, стимулацију јавног и приватног сектора за запошљавање жена, и друге политике. Заштита права жена, социјална заштита и стратешки приступ запошљавању би коначно довели до увођења жена на тржиште рада.

Ostale preporuke bi podrazumevale:

- Urođjavanje je strategija koje treba da obezbede jednaku raspodelu moći i resursa, uticaj između žena i muška-raca, te uneti izmene u postojeći sistem i učiniti ga više rodno ravnopravnim.
- Programi i projekti na Kosovu trebaju posvetiti veću pažnju rodnim analizama baziranim na postojećim činjenicama i evidenciji o stanju ravnopravnosti polova.
- Kreiranje baze eksperata iz oblasti rodne ravnopravnosti.
- Angažovanje eksperata iz oblasti rodne ravnopravnosti u svim fazama programskog/projektnog ciklusa.
- Unapređenje urođjavanja javnih politika u postojećim i budućim pojedinačnim i zajedničkim projektnim inicijativama.
- Unapređenje saradnje sa donatorima koji podržavaju gender mainstreaming inicijative.
- Osnaživanje partnerstva sa gender mehanizmima na svim nivoima zakonodavne i izvršne vlasti.
- Uključivanje ženskih NVO-a i žena iz socijalno isključenih grupa u planiranje, implementaciju, donošenje odluka u relevantnim oblastima.
- Unapređenje i podrška realizaciji treninga i obuka o rodnoj ravnopravnosti.
- Unapređenje sistema praćenja troškova za gender aktivnosti kroz postojeće UN budžetske sisteme i odvajati veća finansijska sredstva za gender aktivnosti u UN Programima/Projektima.

Poruka

Kroz realizaciju ovog projekta namjera nam je da povećamo značaj rodno odgovornog budžetiranja i rodne ravnopravnosti u opštinama Severna Mitrovica, Leposavić, Zvečan, Zubin Potok, Gračanica, Novo Brdo, Klokot, Parteš i Štrpce, te uspostavimo održive modele u skladu sa postojećim zakonodavstvom.

Ovaj proces i "vidljivi proizvod" nisu mogući bez aktivnog učešća lokalnih vlasti i implementacije "rodno odgovornog budžetiranja u lokalnim samoupravama". Ovo će biti prvi korak u pružanju ekonomskog osnaživanja žena, kako u urbanim tako i u ruralnim oblastima. Planirane naredne aktivnosti biće usmerene ka osnaživanju žena sa potrebnim znanjem za pokretanje porodičnog biznisa ili poboljšanjem postojećeg.

“Ravnopravnost žena i muškaraca je opšte ljudsko pravo i vrednost koju danas priznaju i uvažavaju sve države u svetu. Učinjen je prvi i najvažniji korak na putu građenja društva u kome će žene i muškarci biti ravnopravni, a pol neće biti povod, razlog ili osnov neravnopravnosti, već samo biološka odlika različitosti ljudskih bića.

Od načela koje su spremni svi da prihvate, do njegove praktične primene u svakodnevnicu u kojoj će svaka žena i muškarac biti ravnopravni u pravima je put sa puno prepreka. Ako svako od nas na tom putu napravi samo nekoliko koraka, bićemo bliži ostvarenju prava na ravnopravnost žena i muškaraca kao opšteljudskog prava i univerzalne vrednosti.”

Aneks: Instrumenti

ROB – upitnik namenjen

1. Da li ste upoznati sa procesom utvrđivanja prioriteta i optimizacije potrošnje na nivou opštine?

■ Da ■ Ne

Na pitanje o procesu i oceni procesa utvrđivanja prioriteta i optimizacije potrošnje na nivou opštine, ispitanici navode:

Sam proces je prema navodima ispitanika ocenjen kao:

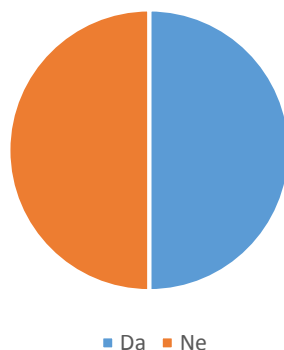
2. Da li prema vašem mišljenju rashodi opštine stižu do odgovarajućih grupa korisnika (*grupa žena/muškaraca*)?

☐ Ne ☐ Da

Nekolicina ispitanika obrazlaže svoje mišljenje navodeći sledeće primere:

3. Da li postoji proces izvornog izdvajanja u opštinskom budžetu u ispunjavanju potencijalno različitih potreba i prioriteta grupe korisnika (*žena i muškaraca*)?

3. Da li postoji proces izvornog izdvajanja u opštinskom budžetu u ispunjavanju potencijalno različitih potreba i prioriteta grupe korisnika (*žena i muškaraca*)?

Ispitanici koji su dali potvrđan odgovor na navedeno pitanje, navode primere poput:

Na pitanje o efikasnosti izvornih izdvajanja u smanjivanju nejednakosti između žena i muškaraca kao i u povećanju životnog standarda kod žena i muškaraca, nekolicina ispitanika je istakli da:

*Ispitanicima koji su odgovorili odrično na pitanje „Da li postoji proces izvornog izdvajanja u opštinskom budžetu u ispunjavanju potencijalno različitih potreba i prioriteta grupe korisnika (*žena i muškaraca*)?“, postavljeno je pitanje da li smatraju da li postoji potreba za takvim izdvajanjem u budžetu za potencijalno različite potrebe žena i muškaraca, i zamočjeni su da svoj stav dodatno obrazlože.*

U nastavku su odgovori i obrazloženja ispitanika:

4. Na pitanje: „Na kom nivou upravljanja opštinom je istaknuta rodna ravnopravnost?“, ispitanici u procentu od% navdoe, uz objašnjenja:

5. Da li na nivou opštine postoji kancelarija (focal point) za rodnu ravnopravnost?

■ Da ■ Ne

5. Na pitanje: “Da li na nivou opštine postoji kancelarija (focal point) za rodnu ravnopravnost?”, ispitanici u procentu od% navdoe, uz objašnjenja:

Ispitnici koji su dali potvrđan odgovor, zamoljeni su da objasne ulogu kancelarije za rodnu ravnopravnost na nivou opštine:

Ispitanici koji su dali negativan odgovor na navedeno pitanje, zamoljeni su da iznesu stav o tome da li smatraju da li postoji potreba za takvom institucijom na nivou opštine:

6. Na pitanje: „Šta prema vašem mišljenju znači rodno odgovorno budžetiranje?“, ispitanici su dali naredne odgovore:

7. Da li je važno da se primenjuje strategija rodno odgovornog budžetiranja?

Da li je važno da se primenjuje strategija rodno odgovornog budžetiranja?

■ Da ■ Ne

Uz navedene odgovore, ispitanici su dali obrazloženje:

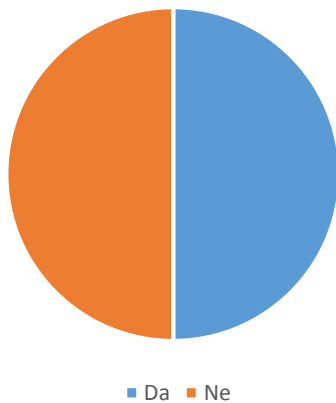
8. Prema vašem mišljenju, koliko je efikasna implementacija politika i budžeta u postizanju opštih rodni ciljeva (npr. ravnopravnost) u datoj opštini?

■ Nisam upoznat/a ■ Izuzetno niska ■ Prilično niska ■ Prilično visoka ■ Izuzetno visoka

Uz opcione odgovore, nekolicina ispitanika je specifikovala svoje odgovore dodatnim pojašnjenjem: _____

9. Da li se na nivou opštine radi rodna analiza budžeta? *(skup aktivnosti) da bi se odredio diferencijalni uticaj budžeta na žene i na muškarce.

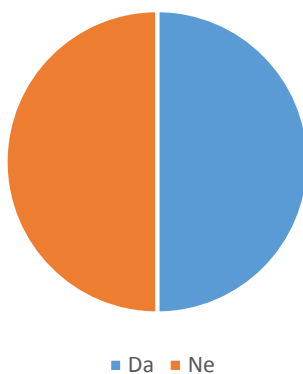

Uz odgovor na pitanje, ispitanici koji su odgovorili potvrdno, naveli su i konkretne aktivnosti:

10. Da li se radi restrukturiranje budžeta na osnovu rodne analize?

**reformulisanje budžetskih politika i distribucija resursa sa ishodom rodne ravnopravnosti.*

10. Da li se radi restrukturiranje budžeta na osnovu rodne analize?

Nekolicina ispitanika koja je dala potvrdan odgovor na pitanje dala je kratak opis procesa:

11. Kao predlog za poboljšanje procesa ugrađivanja rodne perspektive u sve budžetske procese, ispitanici navode:

12. Na pitanje o rodno odgovornom budžetiranju i viđenju uloge civilnog sektora u tom procesu, ispitanici su većinski naveli da

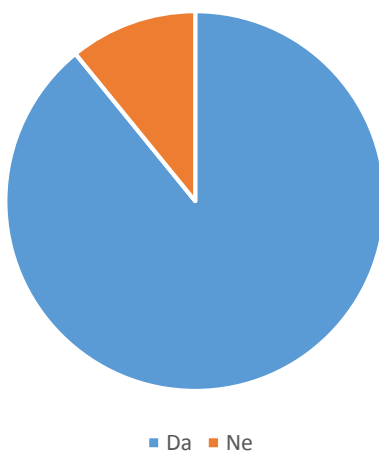
13. Da li su i na koji način uključene (ne)formalne grupe žena u fazi planiranja, programiranja i/ili izvršavanja opštinskog budžeta?

■ Da ■ Ne

13. Ispitanici koji su dali potvrđan odgovor na ovo pitanje, dodatno su objasnili faze i načine uključivanja formalnih i neformalnih ženskih grupa:

14. Prema vašem mišljenju, da li rodna (ne) jednakost može uticati na postizanje opštih ciljeva kao što su privredni rast, veća efikasnost i kvalitet javnih usluga?

Uz navedene odgovore neki od ispitanika su dali brazloženje:

15. Kako ocenjujete kapacitet opštine da primeni strategiju rodno odgovornog budžetiranja?

Please note from 1 to 4, where 1 is minimum, and 4 very efficient.

	Sagovornik nije upoznat	Evaluacija od 1-4				
		0	1	2	3	4
Kapacitet u primeni strategije ROB	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Drugo (objasni) _____	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Kako ocenjujete kapacitet opštine da primeni strategiju rodno odgovornog budžetiranja?

■ Nisam upoznat/a ■ Izuzetno nizak ■ Prilično nizak ■ Prilično visok ■ Izuzetno visok

Uz ocenu kapaciteta opštine da primeni strategiju rodno odgovornog budžetiranja, ispitanici su navodili i naredna obrazloženja:

16. Kao predlog seta aktivnosti koji imaju za cilj jačanje kapaciteta i podizanja svesti o procesu rodno odgovornog budžetiranja na nivou opštine, ispitanici navode:

17. Pozvani da iznesu predloge za unapređenje strategije rodno odgovornog budžetiranja, ispitanici su većinski naveli:

Nekolicina ispitanika je dala naredne odgovore:

18. Pozvani da iznesu dodatne komentare, pitanja i sugestije, koje nisu bile pokrivena upitnikom, ispitanici su izneli da:

Reference

Kancelarija za dobro upravljanje, ljudska prava, jednake mogućnosti i borbu protiv diskriminacije, <http://www.kryeministri-ks.net/?page=3,51>. Jun.2017.

Agencija za ravnopravnost polova (ARP) u vladi Kosova, <http://www.kryeministri-ks.net/?page=3,110>, Jul.2017.

Kosovski akcioni plani za evropsko partnerstvo -prioritet 116. <http://www.mei-ks.net/sr/evropsko-partnerstvo>, 20.jul.2017

Ustav R. Kosovo, <http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Ustav1.pdf>, 18.jul.2017

Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, http://www.zenskavlada.org.rs/downloads/konvencija_diskriminacija.pdf, 20.jul.2017

Zakon o rodnoj ravnopravnosti R.Kosova, Zakon Br.2004/2 http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/2004_2_sr.pdf, 2004

Kancelarija za dobro upravljanje, ljudska prava, jednake mogućnosti i borbu protiv diskriminacije, <http://www.kryeministri-ks.net/?page=3,51>. Jun.2017.

Agencija za ravnopravnost polova (ARP) u vladi Kosova, <http://www.kryeministri-ks.net/?page=3,110>, Jul.2017.

Institucija Ombudsman, <http://www.ombudspersonkosovo.org/sr/strategija-i-razvojni-plan-institucije-ombudsmana-2017-2019>, Jun.2017.

Komisija o ljudskim pravima, polnu ravnopravnost, nestala lica i peticije, <http://www.kuvendikosoves.org/?cid=3,110,133>. Jun.2017.

Aleksandra Vladislavljević, Praktičan alat za rodno odgovorno budžetiranje u tri koraka, <http://www.crnps.org.rs/wp-content/uploads/ROB3-Alat-za-rodno-odgovorno-budzetiranje-u-3-koraka-1.pdf>, Mart 2011.

Velika izborna pitanja – Rodna ravnopravnost, <http://kosovotwopointzero.com/sr/big-election-issues-gender-equality/> , Maj. 2017.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti, zakon broj 05/L -020, <http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/05-L-020%20a.pdf>, 28.Maj.2015

Vlada Kosova, <http://www.kryeministri-ks.net>. 15.Maj.2017.

Miloša Obilića bb.

10500 Gračanica

www.ngocpt.org

office@ngocpt.org